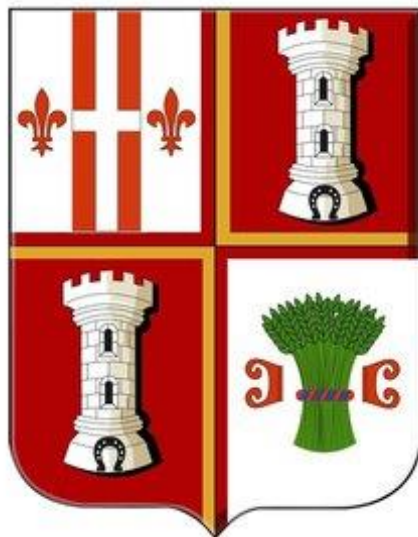

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ КНИЋ, на седници од 25.03.2022. године, на основу чл. 9., и чл. 23., Закона о планском систему Републике Србије („Сл. гласник РС“, бр. 30/18) а у складу са чланом 3. Уредбе о обавезним елементима плана развоја аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе („Сл. гласник РС“, бр.107/2020), члана 20. став 1. тачка 1. Закона о локалној самоуправи („Сл. гласник РС“ бр. 129/07, 83/14-др. закон, 101/16-др. закон, 47/18 и 111/21-др.закон), члана 20. Закона о улагањима („Сл. гласник РС“ бр. 89/2015, 95/2018), чл. 37. став 1. тачка 4. Статута општине Кнић („Сл.гласник општине Кнић“, бр. 1/19 и 14/21) и чл.151. став 2. Пословника о раду Скупштине општине Кнић („Сл.гласник општине Кнић“, бр. 4/19) донела је

ПЛАН РАЗВОЈА ОПШТИНЕ КНИН 2022-2028

Јануар 2022. године

Садржај:

Уводна реч председника општине Кнић.....	4
1. Контекст и процес израде.....	5
1.1. Контекст.....	5
1.2. Методологија израде плана.....	6
1.3. Фазе процеса развојног планирања.....	8
2. Профил општине Кнић.....	9
2.1. Уводни подаци.....	9
2.2. Природни ресурси.....	14
2.3. Демографија.....	16
2.4. Локална самоуправа.....	17
2.5. Образовање.....	18
2.6. Социјална заштита.....	19
2.7. Комунална инфраструктура.....	19
2.8. Привреда.....	21
2.9. Пољопривреда.....	22
2.10. Туризам.....	22
2.11. Култура.....	23
2.12. Спорт.....	24
2.13. Историјски подаци.....	26
3. SWOT анализа.....	26
4. Визија општине Кнић.....	40
5. Развојни приоритети и циљеви развоја.....	42
6. Мере за достизање приоритетних циљева по развојним правцима.....	43
РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 1:.....	43
РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 2:.....	54
РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 3:.....	62
РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 4:.....	73
7. Оквир за спровођење, праћење спровођења, извештавање и вредновање Плана развоја општине Кнић.....	80
7.1. Спровођење плана развоја општине Кнић.....	80
7.2. Праћење спровођења Плана развоја општине Кнић.....	81
7.3. Вредновање постигнутих учинака Плана развоја општине Кнић.....	81
7.4. Извештавање о спровођењу и постигнутим учинцима Плана развоја општине Кнић.....	81
7.5. Ревизија плана развоја.....	82

Уводна реч председника општине Кнић

Поштовани суграђани,

Имамо срећу и привилегију да живимо у једном од најлепших крајева Србије који је почасни грађанин наше општине, горостас међу песницима, Добрица Ерић надахнуто назвао „срцем, срца Србије“. Ово је поднебље које су наши мудри преци населили још у праисторији у време неолита, пре 7.000 година о чему сведоче сензационална археолошка открића у Гривцу и Кусовцу. Да би опстали наши далеки преци бирали су најплоднија и за живот најподеснија, најздравија места. И тако је већ хиљадама година. На нама је да сачувамо наслеђено, да живот на овим просторима оплеменимо и унапредимо за

наше грађане током наредних деценија и векова.

Приоритети су нам јасни, равномерни развој општине и борба за потомство, за ново рађање, за нашу децу. Да нас буде више, да вратимо живот у села која се гасе. Програми за подстицај наталитета у протекле четири године дали су резултате, зато ћемо наставити са подршком младим брачним паровима, незапосленим породиљама, женама носиоцима пољопривредних газдинстава са циљем да оснажимо породице, снизимо цену родитељства, да мотивишемо младе да остану или се врате у свој завичај.

Улађемо у образовање, здравство, у програме социјалне заштите. Важни су нам сви грађани, али ћемо посебно помагати најосетљивијим и најугроженијим категоријама становништва, старима, особама са инвалидитетом, сиромашнима.

Већина нашег становништва се бави пољопривредом, зато ћемо наставити са субвенционисањем пољопривредних газдинстава, али ће предност имати они који искључиво живе од пољопривреде, млади, жене.

Улагали смо и улагаћемо у побољшање услова живота кроз изградњу комуналне и путне инфраструктуре, развијање предузетништва, привлачење домаћих и страних инвестиција. Претходни период, посебно 2021. година за општину Кнић и њене грађане остаће упамћена по значајним пројектима од изузетне важности за стандард и побољшање услова живота становништва, али пре свега по планирању и почетку реализације капиталних инвестиција на које се чекало годинама. Према обећању председника Републике Србије, Александра Вучића, који је био у радној посети нашој општини, почела је изградња канализационе мреже и постројења за пречишћавање отпадних вода, почиње изградња водовода, гради се и комунално опрема Индустијска зона Равни Гај, пројектује се спортска хала и други спортски објекти. Кроз територију општине Кнић проћи ће Гружански коридор, брза саобраћајница која ће уз безбеднији превоз путнике омогућити бржи и јефтинији транспорт робе са територије наше општине, а кроз карго-саобраћај на аеродрому Морава одличне услове за преузетнике и повећање извоза.

То су планови развоја, стратешки циљеви наше општине. Руководство општине Кнић уз помоћ државе Србије помера границе, прихвата изазове, поставља нове циљеве на путу напретка и бољег живота својих грађана.

*У Книћу,
Јануар 2022. године*

ПРЕДСЕДНИК ОПШТИНЕ
Срећко Илић

1. Контекст и процес израде

1.1. Контекст

План развоја општине Кнић за период 2022–2028. године (у даљем тексту План развоја) је дугорочни документ развојног планирања општине Кнић, који даје смернице за будући одрживи развој као циљно оријентисан, дугорочан и свеобухватан процес који утиче на све аспекте живота (економски, социјални, еколошки и институционални). План развоја је оријентисан на стварање одрживог модела који унапређује квалитет живота грађана и задовољава друштвено-економске потребе заједнице, а истовремено значајно умањује штетне утицаје на животну средину и природне ресурсе.

Израда документа званично је отпочела доношењем *Решења о образовању Радне групе* за израду Плана развоја општине Кнић, број 119-2043/2020-01 од 15.01.2021. године, а на основу *Решења о одобравању финансијских средстава из буџета општине за израду Плана развоја општине Кнић*.

Радна група која је директно учествовала у изради Плана развоја формално је успостављена у следећем саставу:

1. Срећко Илић - председник општине Кнић,
2. Тања Николић Гавриловић - заменик председника општине Кнић,
3. Горан Милосављевић – члан Општинског већа,
4. Драгица Илић – директор Туристичке организације општине Кнић,
5. Марија Костић – директор Центра за културу и библиотека,
6. Саша Милошевић - представник ЈКП „Комуналац“ Кнић,
7. Марина Петровић – начелник ОУ Кнић,
8. Дејан Радовановић – руководиоца Канцеларије за ЛЕР и инвестиције,
9. Наташа Ћупрић – начелник Одељења за финансије, буџет и изворне приходе,
10. Стеван Луковић – начелник Одељења за општу управу и друштвене делатности,
11. Зорица Поскурица - представник Одељења за имовинско правне послове, урбанизам и грађевинарство,
12. Драган Дамљановић – шеф Одсека за инспекцијске послове,
13. Небојша Арсенијевић – руководиоца Канцеларије за пољопривреду и заштиту животне средине,
14. Небојша Томовић – порески инспектор у Одељењу за финансије, буџет и изворне приходе
15. Координатор Радне групе је Биљана Симовић, помоћник председника општине

Основ за доношење овог Решења садржан је у закону о планском систему РС («Службени гласник РС» број 30/2018) којим су дефинисани субјекти који доносе планове развоја међу којима су и локалне самоуправе.

План развоја јединице локалне самоуправе (ЈЛС) је дугорочни документ развојног планирања који за период од најмање седам година усваја Скупштина ЈЛС, а на предлог надлежног извршног органа ЈЛС. План развоја ЈЛС, према Закону, садржи преглед и анализу постојећег стања, визију односно жељено стање, приоритетне циљеве развоја који се желе постићи, као и преглед и кратак опис одговарајућих мера, које се даље разрађују документима јавних политика и средњорочним планом јединице локалне самоуправе.

Предложене мере се детаљније разрађују средњорочним планом јединице локалне самоуправе и документима јавне политике, док је ЈЛС обавезна да годишњи извештај о спровођењу плана развоја ЈЛС припрема у поступку прописаном за израду извештаја о спровођењу средњорочног плана. Истеком сваке треће календарске године од доношења, општинско веће ЈЛС утврђује предлог извештаја о учинцима спровођења плана развоја, који

подноси на усвајање скупштини јединице локалне самоуправе, најкасније у року од шест месеци од истека тог рока.

Приликом израде Плана локална самоуправа се руководи планским документима и стратегијама на републичком нивоу, водећи рачуна о изворним надлежностима јединица локалне самоуправе у домену планирања, прописаних Уставом и законом. Урбани развој директно је повезан са одрживим економским растом и развојем, рационалним коришћењем земљишта, демографским променама и становањем, саобраћајем и техничком инфраструктуром, животном средином, културним наслеђем и свим осталим областима које су у надлежности јединице локалне самоуправе. Стога је план развоја усклађен са Просторним планом општине Кнић. План развоја представља кровни документ за све остале стратегије и програме.

Обзиром да Стратегија одрживог развоја општине Кнић 2010-2020. која представља развојни плански документ, истекла 2020. године, обавеза општине Кнић је да, у циљу стварања услова за даљи развој заједнице, донесе плански акт којим ће се дефинисати правци развоја и приоритетни циљеви у наредном планском периоду.

За методологију израде нацрта Плана развоја општине Кнић изабрана је Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља.

1.2. Методологија израде плана

Документ је израђен у складу са смерницама датим у Закону о планском систему, члан 9, и у складу са прописом Владе којим се утврђују обавезни елементи плана развоја јединица локалне самоуправе. Процес је започет ажурирањем података Социо економске анализе која је урађена за претходни стратешки период, тј. израдом Прегледа и анализе постојећег стања¹. Ажурирањем истих категорија података по областима стиче се увид у трендове и индикаторе у кључним областима социо-економске реалности општине. Модули Прегледа и анализе постојећег стања су:

- Основни географски и историјски подаци
- Становништво
- Локална самоуправа
- Људски ресурси и тржиште рада
- Економија
- Пољопривреда
- Инфраструктура
- Туризам
- Здравствена и социјална заштита
- Образовање
- Култура и спорт
- Информисање.
- Животна средина

Формиране су неформалне тематске радне групе на бази стубова одрживог развоја и дефинисаних развојних приоритета, које су активно учествовале у дефинисању приоритетних циљева и мера на заједничким радионицама и у комуникацији путем е-маила и телефона. Прва група је покривала питања из области образовања, културе, спорта и омладине; друга група из области социјалне и здравствене заштите; трећа група је покривала питања из области економског развоја, пољопривреде и туризма; четврта из области животне средине и инфраструктуре. Учешће тематских радних група обезбедило је ширу партиципацију у процесу

¹ Комплетан документ Преглед и анализа постојећег стања је дат као Анекс 1 Плана развоја.

планирања, укључивањем шире заједнице, тј. представника установа, јавних предузећа и цивилног сектора, као и представника привреде општине Кнић.

Преглед и анализа постојећег стања представља „личну карту” општине, односно профил локалне заједнице. Преглед и анализа постојећег стања је први практичан корак у процесу и подразумевао је прикупљање и обраду података из примарних и секундарних извора. У оквиру овог корака, комбинацијом примарног (коришћењем упитника) и секундарног (прикупљањем података из званичне статистике) прикупљања података, за општину Кнић, урађене су следеће анализе: 1) Анализа економског развоја; 2) Анализа људских ресурса и тржишта рада; 3) Анализа сектора животне средине (стање ваздуха, воде, управљање отпадом, стање земљишта, комунална зоохигијена, енергетска ефикасност); 4) Анализа инфраструктуре (путна мрежа, водопривреда, отпадне воде, одржавање чистоће, енергетика, ПТТ саобраћај, просторно планирање); 5) Анализа области друштвеног развоја (образовање, култура, спорт, информисање, здравствена и социјална заштита); 6) Анализа сектора пољопривреде; 7) Анализа показатеља туризма

Анализа постојећег стања завршена је израдом SWOT анализе за сваку област. Извршено је њихово бодовање како би се издвојиле најкритичније слабости, а ради дефинисања мера у следећим фазама планирања. Бодовање SWOT анализа обављено је путем е-мејла путем дефинисаних формулара и инструкција за бодовање, због рада у ограниченим условима кретања и окупљања услед пандемије Ковид 19. У изради анализа и бодовању учествовали су представници релевантних институција, организација, предузећа и општинске управе, као чланови тематских радних група.

Након завршетка овог процеса прешло се на наредне кораке: дефинисање визије, приоритетних циљева и мера и то како кроз радионице тако и кроз консултације са тематским групама. Одржана су два круга консултација са тематским радним групама и завршне консултације са формално именованом Радном групом.

Визија општине Кнић има за задатак да представи ставове целокупне заједнице о томе где себе види у наредних петнаест до двадесет година. Како је визија општине Кнић дефинисана приликом израде преходног стратешко планског документа, приликом израде овог Плана развоја је обављено ажурирање претходне визије.

Када је дефинисана Визија општине, створена је подлога за идентификацију кључних развојних приоритета општине. Приоритети су декомпоновани на основне сегменте у форми приоритетних циљева, који касније омогућавају утврђивање програма.

Приоритетни циљеви су пројекције жељеног стања које доприносе остварењу визије, а постижу се спровођењем мера, односно групе мера, при чему се свака мера, односно група мера обавезно везује за конкретан циљ. Приоритетни циљеви се утврђени тако да буду специфични, мерљиви, достижни, реални и временски одређени а на нивоу сваког циља дефинисани су показатељи исхода.

Такође, направљена је веза са Циљевима одрживог развоја (Агенда 2030), тј, урађена је локализација циљева и индикатора циљева одрживог развоја.

Мере представљају активности чије се предузимање планира ради остварења приоритетних циљева, односно достизања постављене визије. Оне могу бити различите по својој врсти и начину деловања, а за остварење постављеног циља потребна је реализација једне или више мера, које могу бити међусобно условљене. У кратком опису мера одређен је очекивани Рок за реализацију за остваривање мера (кратки – у прве две године спровођења плана, средњи – од треће до пете године, и дуги – од шесте до осме/десете године спровођења) као и одговорна страна за спровођење мера. Такође, утврђени су и очекивани извори за финансирање мера, а где је то било могуће и смислено дата је процена трошкова сваке од мера.

Дефинисање оквира за праћење, евалуацију и извештавање са структуром одговорности је био завршни корак у изради документа и састоји су дефинисању активности и одређивање

одговорности за спровођење Плана развоја. Оно укључује процесе праћења спровођења, извештавање о процесу спровођења и оцену спровођења Плана развоја општине Кнић.

На крају, последњу фазу представља фаза усвајања Плана где тако дефинисан План развоја општине Кнић, након завршних консултација усваја Веће јединице локалне самоуправе које га подноси на јавну расправу након чијег спровођења тај предлог се подноси на усвајање Скупштини општине Кнић.

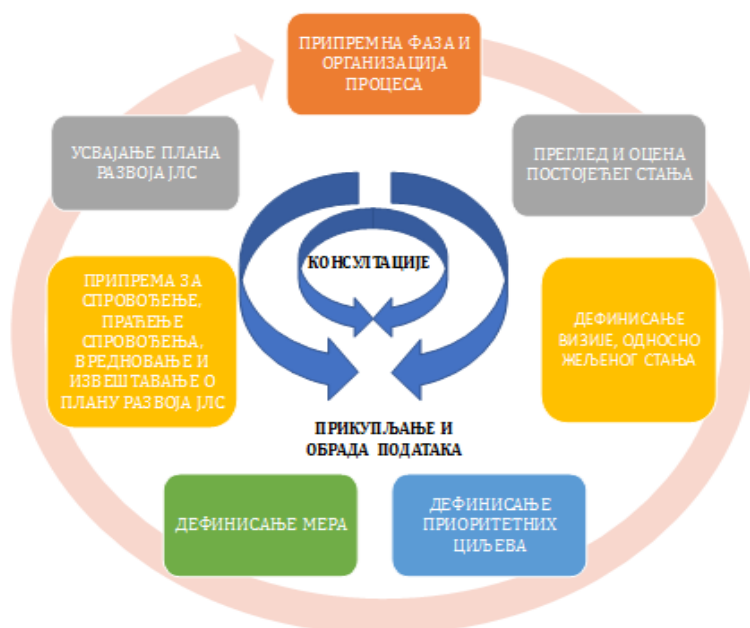
1.3. Фазе процеса развојног планирања

Израда Плана развоја општине Кнић био је континуиран процес састављен из више сукцесивних фаза од којих је свака проистицала из претходне. Пролазећи поступно кроз сваку, дошло се до крајњег циља - финалног кровног документа.

Процес развојног планирања је сачињен од следећих фаза:

- Преглед и оцена постојећег стања
- Секторске SWOT анализе
- Приоритетне слабости и снаге
- Визија општине Кнић
- Развојни приоритети
- Општи циљеви и мере
- Препоруке за реализацију Плана развоја општине Кнић.

ФАЗЕ ИЗРАДЕ ПЛАНОВА РАЗВОЈА ЈЛС

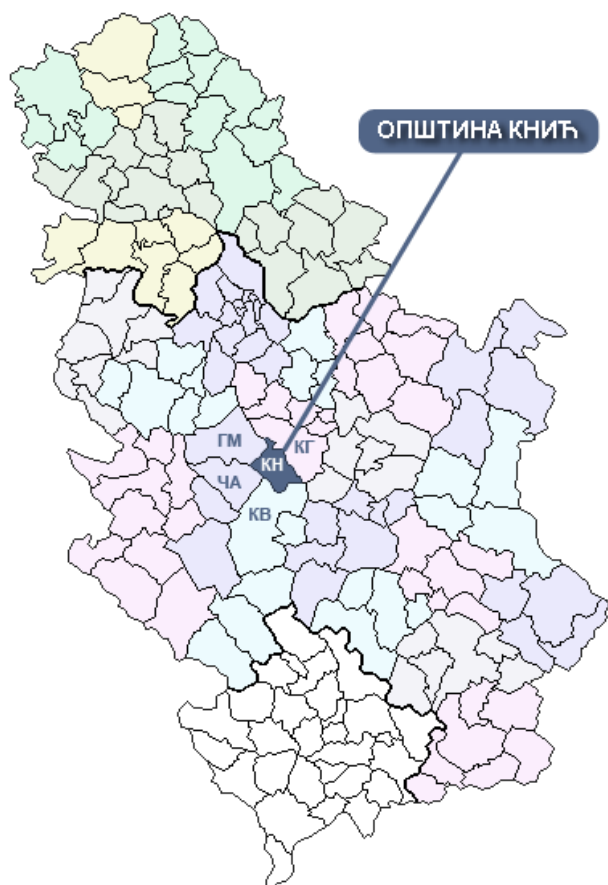
2. Профил општине Кнић

2.1. Уводни подаци

Општина Кнић територијално припада подручју Груже, најживописнијем делу Шумадије. Налази се на $43^{\circ} 55' 43''$ географске ширине и $-20^{\circ} 42' 54''$ географске дужине. Припада Шумадијском округу, окружена општинама Крагујевац, Краљево, Чачак и Горњи Милановац. Заузима површину од 413 км са 36 насељених места у којима живи 14237 становника (по попису из 2011. године). По степену развијености сврстава се у III групу (60%-80% републичког просека)

Сам географски положај општине обезбеђује веома добру саобраћајну повезаност са околином. Саобраћај се углавном одвија преко државних путних праваца Крагујевац – Чачак, Крагујевац – Краљево, Кнић – Баре, Крагујевац-Горњи Милановац, преко којих се обезбеђују излазак на ауто-пут Београд-Ниш и Ибарску магистралу. Повезаност општинског центра Кнића чија се седишта налазе на двадесетом километру магистралног пута Крагујевац-Чачак, са насељеним местима на подручју општине обезбеђују се локалним путевима у дужини од 92км, од чега је 66км асфалтирано.

Кнић је од већих градова у у свом окружењу удаљен: од Крагујевца 20км, Чачка 41км, Краљева 43км, Горњег Милановца 33км, а од Београда 140км.

Географски положај општине обезбеђује веома добру саобраћајну повезаност са околином.

Саобраћај се углавном одвија преко државних путних праваца Крагујевац – Чачак, Крагујевац – Краљево, Кнић – Баре, Крагујевац-Горњи Милановац, преко којих се обезбеђују излазак на ауто-пут Београд-Ниш и Ибарску магистралу.

Повезаност општинског центра Кнића чија се седишта налазе на двадесетом километру магистралног пута Крагујевац-Чачак, са насељеним местима на подручју општине обезбеђују се локалним путевима у дужини од 92 км, од чега је 66 км асфалтирано.

Кнић је од већих градова у свом окружењу удаљен: од Крагујевца 20км, Чачка 41км, Краљева 43км, Горњег Милановца 33км, а од Београда 140км.

Преко територије Кнића пролази значајан међународни железнички коридор Крагујевац-Краљево, као и два магистрална пута који општину повезују са ибарском магистралом, Чачком и Горњим Милановцем.

Територија општине Кнић обухвата 36 насеља лоцираних око средњег тока реке Груже и њених притока. Укупна површина издвојене просторне целине износи 412,98 km². Мрежу насеља општине Кнић одликује хетерогеност демографских, социоекономских и функционалних обележја. На просторну организацију мреже насеља, њен развој и промене, утицао је комплекс природних и антропогених фактора

Самим чињеницама се долази до закључка да је Општина Кнић смештена у централној Србији што јој даје повољни геостратешки положај.

Развој индустрије у Крагујевцу, Краљеву и Горњем Милановцу условио је социоекономску и просторну покретљивост руралног становништва општине у поменуте урбане центре, односно из примарних у секундарне и терцијарне делатности.

Захваљујући развоју индустрије током друге половине XX века, насеље Кнић се развило у најважнији центар рада за сопствено и становништво уже околине. Зона функционалног утицаја Кнића остала је релативно мала, без већег утицаја на просторни размештај становништва изван граница општине. Све то се одразило на карактер демографских процеса и функционалних промена у мрежи насеља општине Кнић.

Села општине Кнић су демографски мала, при чему ниједно насеље нема статус градског. Највеће насеље је Кнић, који је уједно општински центар. На диспропорцију у демографској величини насеља утицали су физичко-географски и друштвено-историјски фактори. Постојеће разлике у просечној величини насеља резултат су различитог степена привредног развоја као и расположивих природних потенцијала појединих делова општине.

Насеља су по морфолошкој структури непланска, разбијена, што у великој мери отежава комунално опремање и организацију саобраћаја. Поменути проблем присутан је и код популационо већих и по функцијама значајнијим насељима. Морфологија терена као и разбијени тип насеља, условили су да поједина насеља својим положајем захватају два или више висинска појаса. Нарочито је то изражено код просторно јако разбијених насеља (Честин, Коњуша, Брестовац) где најнижи делови насеља заузимају обод котлине а највиши, планинске стране околних планина. Изузетак чине насеља малих атара која су искључиво на котлинској равни. Висинско простирање ових насеља је, услед благе рашчлањености рељефа мало, и износи неколико десетине метара (Гривац, Брњица, Дубрава и др.).

Опадање броја становника присутно је у свим висинским појасевима, при чему су депопулациони процеси најизразитији у насељима на побрђу и брдско-планинском ободу. Истовремено је порастао удео становништва најниже висинске зоне, до 320 m надморске висине. По последњем попису, најнижи и средњи висински појас насељава приближно једнак број становника.

Процес деаграризације и просторног размештаја становништва одвијао се спонтано и неплански, што је имало за последицу и различит степен социоекономске трансформације појединих насеља општине. Комплексне промене руралне средине нису свуда биле подједнаког интензитета.

За општину Кнић карактеристична је секундарна урбанизација која се, у појединим деловима територије, манифестовала бројним променама и трансформацијом чисто-аграрних у неаграрна

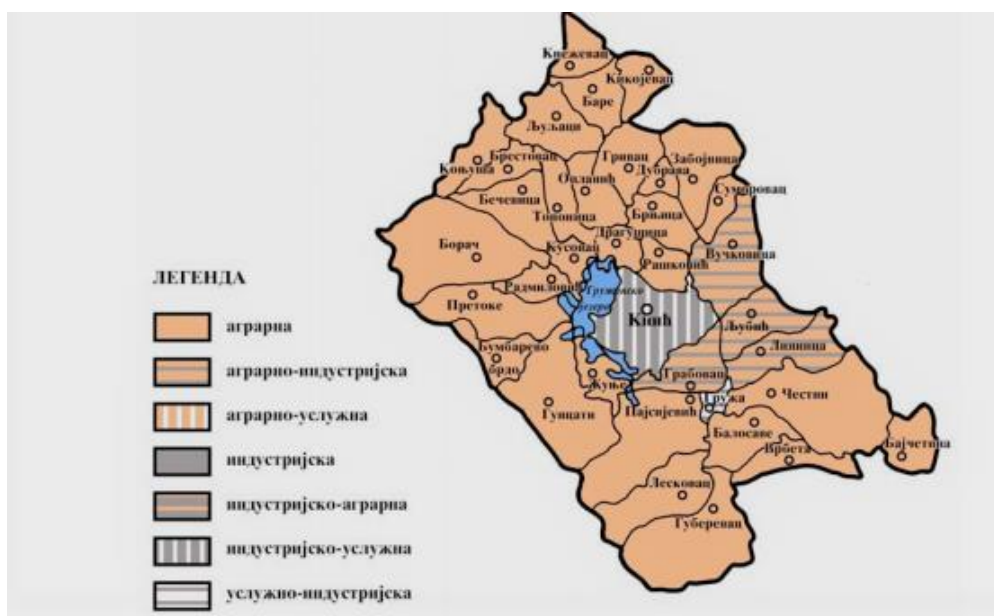
насеља. На интензитет социоекономске промена насеља утицало је више фактора. Међу најважнијим издвајају се саобраћајно-географски положај насеља, близина и повезаност са околним градским насељима, развијеност одређених функција.

Процес социоекономске трансформације највише је одмакао у насељима која су лоцирана поред магистралних и регионалних саобраћајних праваца. На основу модела за одређивање степена социоекономске трансформације (урбаности) насеља, издвојено је четири типа насеља: више урбанизована, мање урбанизована, на прагу урбаности и рурална

Процеси депопулације, деаграризације и привредне стагнације имали су за последицу не само социо-економске већ и функционалне и физиономске промене у мрежи насеља, које услед изражене депопулације, у највећем делу општине имају негативну тенденцију. Главни иницијатор и носилац функционалних односа у проучаваном простору је Крагујевац, чија се водећа улога манифестовала у организацији материјалне производње (погони крагујевачке индустрије у Книћу, Гружи и Топоници) и организацији услужних делатности (трговина, здравство, просвета, банкарство, осигурање, ПТТ и др).

Утицај Краљева и Горњег Милановца у просторно-функционалној организацији насеља општине Кнић је слабији. Најтешња веза околних градова и аграрног простора општине Кнић постоји у сфери пољопривредне производње. Поменуте функционалне везе градских центара и насеља општине Кнић у малој мери су се одразиле на укупни привредни развој.

Територија општине Кнић била и остала аграрно, рурално залеђе, па је просторно-функцијска структура мреже насеља релативно хомогена, са благо наглашеним поларизацијским карактером. У мрежи насеља издваја се својим функцијама Кнић као централно насеље и општински центар. Поједина насеља су у другој половини XX века развила одређене функције које нису у већој мери иницирале социоекономску и функционалну трансформацију насеља као и успоравање негативних демографских и привредних токова. Процес деаграризације највише је одмакао код насеља у којима постоје мањи индустријски капацитети и институције терцијарно-квартарног сектора (Кнић, Грабовац, Гружа, и Жуње.)

Од свог настанка, територијални развој Кнића одвијао се неплански. На територијално ширење насеља утицала је морфологија терена и орјентација главних саобраћајница, а од 1984. године близина акумулације. Насеље се развило с обе стране магистралног пута Крагујевац - Мрчајевци - Чачак, који је уједно и главна улица насеља.

Топографски положај насеља одређен је морфологијом терена. Насеље је настало на побрђу, односно развођу између Груже на западу и Рибеша на истоку. Развође је дисецирано

изворишним деловима мањих токова, притока поменутих река и представља природни, североисточни део планине Котленик. Насеље је полуразбијеног типа и просторно се развија у висинском појасу од 250 до 350 m н.в. Површина насеља је 27 km². Кнић физиономски обједињује пет главне насеобинске целине: Доњу и Горњу Малу, Варошицу, Ратарицу и Рибеш. Горња Мала се формирала на еруптивном терену североисточне подгорине Котленика и представља најјужнији део насеља.

Североисточни део насеља је Доња Мала. Поред саобраћајнице Крагујевац - Мрчајевци формиран је централни део насеља - Варошица. Најсевернији део Кнића, Ратарица, развио се поред регионалног пута Кнић - Баре и подједнако је удаљен од матичног насеља на југоистоку и села Драгушице на северозападу. Источни део Кнића, Рибеш, лоциран је на десној долиној страни Рибеша, између пута Крагујевац - Чачак и железничке пруге Крагујевац - Краљево. Просторна и морфо-физиономска структура насеља није се у другој половини XX века битније изменила. На то су утицали неповољни демографски процеси у општини и слаб функционални капацитет Кнића да прими већи број досељеног становништва.

Нешто израженије територијално ширење Кнића наступило је осамдесетих година XX века, са јачањем индустријске и административне функције.

Досељено становништво из околних села углавном је населило периферију насеља тј. Рибеш и Ратарицу. Територија одређена за потребе ГУП-а Кнић обухвата површину од 1.210 ha тј. 44,6% од укупне територије атара (КО) насеља.

У централној зони насеља смештене су све главне функције Кнића као административног центра општине (административно управна, културно - просветна, здравствена, трговинска и др.). У централној зони Кнића издвајају се урбанистичке подцелине: Центар (12,1 ha), Пантовића Брдо (29,0 ha), Мајдан (16,2 ha) и Доња Мала (30,1 ha).

Урбанистичка подцелина Центар дефинисана је ГУП-ом Кнић као најужи део насеља који према својим одликама чини центар Кнића. Кроз централну зону пролази део магистралног пута М23. Укупна површина централне зоне насеља износи 57,5 ha. Сл.1. Центар Кнића Зона ширег подручја обухвата највећи део територије ГУП-а Кнића и има површину од 712 ha. Поред зоне становања и рада, у њој су знатне површине под пољопривредним и шумским земљиштем.

Зону одликују најоптималнији терени за просторно ширење насеља. Периферијски делови Кнића представљају комбинацију урбаног и руралног начина живота. Индустријски погони лоцирани су на удаљености 1 km од насеља и у непосредној су близини железничке станице.

Производна зона захвата површину од 3,5 ha. У њеном саставу налази се погон металне индустрије Кнић 2000 Генерални урбанистички план 1, Дирекција за урбанизам и изградњу Крагујевац, Крагујевац, 1980. стр. 3, 8. 183 ДОО „Аутоделови Кнић” и капацитет прехрамбене индустрије (хладњача, пословна јединица Кнић - Swisslajn). Зона сливног подручја обухвата зону непосредне и уже заштите (138 ha) и зону шире заштите (302 ha). Зона има одличне услове за развој туризма. Зона непосредне заштите обухвата појас до 100 m од акумулације тј. простор бране и обале језера на нивоу највећег водостаја. У зони уже заштите (до 500 m од језера) забрањена је изградња привредних и стамбених објеката.

Земљиште зоне шире заштите може се користити у пољопривреди и шумарству уз обезбеђење заштите од загађења. У поменутој зони није дозвољена изградња производних капацитета индустријских грана чије отпадне воде садрже штетне материје (хемијска, индустрија целулозе и папира, текстилна, металургија и сл.)

Повољан саобраћајно - географски положај утицао је да се у Книћу крајем XIX века концентришу разна занимања. Као фактори развоја јављају се у том периоду угоститељство, занатство и трговина. Између два светска рата варошица се брзо развијала. Основу привредног развоја насеља представљала је у дугом временском периоду пољопривреда. После Другог светског рата долази до опадања значаја аграрне функције и смањења учешћа пољопривредног

у укупном становништву Кнића. Пољопривредно становништво пре 2002.године чинило је 72,5% популације, а 2002. године 4,9%. Кнић је половином XX века имао обележја слабо развијеног полифункционалног центра. Територијални домет функција (административноуправне, културне, образовне, здравствене, трговинске, угоститељске и занатске) није прелазио границе општине.

Интензивнији функционални развој Кнића подстакла је индустријализација започета крајем педесетих година а интензивирана осамдесетих година прошлог века. Захваљујући развоју индустрије насеље се развило у најважнији центар рада за сопствено и становништво околине. Индустрија је, од оснивања првих производних објеката до економске стагнације деведесетих година XX века, била носилац привредног развоја општине Кнић и остваривала највећи део народног дохотка. Гашењем производних погона текстилне и електроиндустрије, као и реструктурирањем осталих капацитета, индустрију насеља Кнић 2006. године чине само две фирме (ДОО Аутоделови и Пословна јединица Кнић - ПИК Таково Swislain) са укупно 120 запослених. Функционална трансформација насеља одвијала се упоредо са јачањем секундарног и терцијарног сектора и опадањем пољопривредног у укупном становништву.

По функционалној типологији Кнић је 1971. године имао одлике аграрног насеља. У периоду од 1971. до 1991. године удео активног становништва у примарном сектору опао је са 68,8% на 28,4%. Највећи пораст бележи учешће активног становништва које обавља занимања у секундарном сектору (са 14,8% на 43,1%), што се временски поклапа са јачањем индустријске функције Кнића. Поменути трансфер активног становништва условио је да се Кнић 1991. године развија као индустријско-услужно насеље.

Структурне промене Кнића и његов прелазак у квалитативно виши функционални тип најчешће нису биле израз његовог свеобухватног друштвеноекономског развоја.

Степен функционалне трансформације насеља више је резултат малог броја становника и структуре активног становништва по делатностима а мање интензитета позитивног функционалног преображаја и демографског потенцијала. Функционалне везе између Крагујевца и Кнића и даље су јаке и изражавају се у миграцијама запосленог становништва као и корисника бројних услуга сконцентрисаних у граду. Од укупно 747 активних становника Кнића који обављају занимање, дневни мигранти чине 25,7% (2012). При томе је број активних становника Кнића запослених у сеоским насељима општине занемарљив. Постојеће функције Кнића временом су се показале недовољним, па је демографска стагнација један од видова економске немоћи насеља. Кнић у другој половини XX века није успео социоекономски и функционално значајније да ојача и обезбеди прераспodelу економских активности и становништва на територији своје општине. Функционална трансформација Кнића условила је да временом постане центар коме гравитира већина чисто аграрних насеља у окружењу. По функционалној типологији насеља, одлике аграрних имало је 20 од 36 насеља општине Кнић (2012.).

Квалитативна функционална трансформација Кнића у будућем периоду подразумева виши ниво валоризације постојећих потенцијала: - значајни комплекси плодног пољопривредног земљишта (под ораницама је 1.152 ha односно 42,4% атара) - Гружанска акумулација и могућност ограничене валоризације језера и његовог приобаља за потребе рекреације, спорта и туризма - изграђени индустријски капацитети - формиране друштвене функције и сервиси Приоритети развоја Кнића који ће обезбедити повећање запослености и зауставити опадање броја становника су: - инфраструктура (саобраћајна, водна и техничка) - индустрија, посебно прехрамбена, коју треба прилагодити пројекцији заштите природе што је због присуства акумулације веома значајно - пољопривреда - развој централних функција насеља (услугне и јавно-социјалне) са циљем побољшања квалитета живота становништва.

2.2. Природни ресурси

Рељеф

Рељеф Груже је разноврстан, како по висинској разлици тако и по облицима.

То су тектонски облици рељефа – млађе веначне планине (Рудник и Гледићке планине) и котлине (Горњегружанска и Доњегружанска) терцијане старости, затим планине вулканског порекла (Јешевац и Котленик), настале вулканским ерупцијама у току неогена, флувијални облици рељефа (речне долине, терасе и површи) и рецентни облици рељефа (урвине, воводерине, јаруге и плавине).

У висинском погледу заступљено је планинско и низијско земљиште (побрђе и алувијалне равни).

У слуву Груже од посебног је значаја што се налази највише епигенетских усечених долина у Шумадији. Наиме, водотоци у слуву Груже 39 пута епигенетски су се удубили у вишем терену од отпорнијих стена.

Од ерозивних облика рељефа највећи значај има долина Груже, која има композитни карактер са више проширења и сужења.

Плодне површине око реке Груже и њених притока имају просечну надморску висину од 270 метара, а узвишења према Руднику, Гледићким планинама, Котленику и другим планинама пењу се на око 500 метара надморске висине.

Овај део јужне Шумадије богат је шумом, водом и плодном земљом. Овакав рељеф и плодна земља око реке Груже веома је погодна за ратарске и повртарске културе, а читаво подручје за воћарство и сточарство.

Планине

Планинско земљиште чине поједини делови шумадијских планина: Рудника (1132м), Гледићких планина (992м), Котленика (748) и Јешевца (902м). Грађу Рудника и Гледићких планина, претежно чине седиментне стене мезозорске старости: пешчари, лапорци и кречњаци.

Западни део Груже карактеришу еруптивни терени планина вулканског порекла: Јешевца и Котленика. Ове планине су претежно састављене од еруптивних стена андезита и дацита терцијалне старости.

Са леве стране Борачке реке (десна притока Груже), на површини од 52 ха, простире се Борачки крш (507м) кога чине јако стрми, стеновити и разривени део вулканског масива Јешевца.

Пећина «Соколова рупа» се налази на стрмој и тешко приступачној литици испод највишег врха Борачког крша. Настала је проширивањем пукотине из које је у далекој прошлости избијала изворска вода. Дужина пећине канала је 10,5м, а ширина у најужем делу износи 35см. Побрђе Груже се налази између планина и долинских равни река. Претежно је састављено од седиментних стена наталожених у неогену за време простирања панонског језера у овом делу Шумадије. Језерски седименти до извесних висина окружују планине од старијих стена и прекривају делимично, еруптивне стене на Јешевцу и Котленику.

Воде

Хидрографска мрежа Груже резултат је повољних физичко – географских одлика територије. За Гружу је карактеристичан мали проценат инфилтрираних падавина у земљиште, сиромаштво у подземним водама и низак коефицијент отицања река.

Најзначајнија река на територији општине Кнић је Гружа, по коме је и читав крај понео име. Гружа је лева притока Западне Мораве, једна од најдужих и водом најбогатијих река Шумадије. Дужина тока реке Груже је 62 км. Извире на јужним падинама Рудника, у подножју узвишења Велики вис (626 м), на 560 м надморске висине. Улива се у Западну Мораву на 182 м надморске висине код села Чукојевац.

Река Гружа има 87 непосредних притока, од тога 42 леве и 45 десних притока. Значајне притоке реке Груже на територији општине Кнић су: Рибеш, Борачка и Честинска река.

Најдужа и водом најбогатија десна притока Груже је Борачка река. Извире на југоисточним падинама Растовљака, на 702 м н.в. у планинском делу Јешевца, река је дуга 12,5 км, улива се у Гружанско језеро на 270 м надморске висине. Површина слива Борачке реке износи 84,5 км².

Најважније притоке Борачке реке сусу Грчки поток (8,8 км) и поток Бања (2,2 км).

Клима

Клима подручја општине Кнић - може се окарактерисати као умерено-континентална са годишњом просечном температуром од 9 до 11 степени и средњом годишњом количином падавина, у зависности од положаја и надморске висине, од 700 до 1000 мм (на горњим вишим деловима планинских масива). Климату подручја карактеришу релативно топла лета (јул је најтоплији месец) и умерено хладна и релативно снеговита зима (јануар је најхладнији месец). Нарочито је карактеристична дуга јесен, која се често продужава, после кратке, влажне и хладне периоде, до месеца децембра. Блага јесења клима нарочито је погодна за пољопривреднике. Вегетациони период почиње 11. марта у котлини и 21. марта на планинама. Завршава се 1. децембра у котлини и 21. новембра на планинама.

За живот становништва општине Кнић од највећег значаја су западни, северозападни и југозападни ветрови.

Педолошки састав земљишта

Педолошки покривач је последица геолошког састава, орографске рашчлањености рељефа, климе и биљног покривача Груже. Дно Гружанске котлине покривају плодна и дубока земљишта представљена алувијалним наносима и смоницама. На неогеном побрђу котлине највише су заступљена земљишта типа гајњаче и подзола. У планинском ободу срећу се смеђа земљишта на флишу и андезиту као и скелетоидна и скелетна шумаска земљишта.

Пољопривредно земљиште

Обрадиво земљиште, на коме се одвија најинтензивнија пољопривредна производња, заузима површину око 60% од укупне територије. За пољопривреду овог краја највећи значај имају најплоднија земљишта представљена алувијалним, долињским ливадским земљиштима, смоницама, гајњачама, псеудоглејним и лесивираним земљиштима. Алувијална земљишта (флувисоли) распрострањени су на око 2.500 ха на алувијалној тераси реке Груже и узаним алувијалним терасама њених већих притока. Углавном се ради о плитком до средње дубоком више карбонатном флувисолу на коме се највише гаји кукуруз у плодоређу са стрним житима, од поврћа највише купус и кромпир, а од биљака за сточну храну највише луцерка. Често нису заштићени од плављења, па се при разливању река плаве.

На територији тридесет шест села која територијално припадају општини Кнић највише су заступљена земљишта треће и четврте бонитетне класе, она чине око 45,0% површине свих земљишта, а највећу продуктивну способност имају земљишта прве и друге класе, која чине 16,0% укупне површине свих земљишта.

Шуме

На територији општине Кнић ШГ "Крагујевац" газдује са шумама које се налазе у три газдинске јединице "Котленик", "Јешевац I" и "Гружанско – лепеничко – јасеничке шуме".

Територија општине Кнић располаже значајним шумским ресурсима, под шумама се налази 13463 ha, од чега државних шума 4848 ha, а приватних шума 8615 ha.

Највеће површине шума имају: Честин 1790 ha, Борач 1656 ha, Пајсијевић 1389 ha, Губеревац 1232 ha.

Типичне шуме за гружански крај су заједнице сладуна и цера, шуме које се јављају на развијеним земљиштима (гањача, лесивирана гањача, смоница и кисела смеђа земљишта) ван алувијалних равни. Доминантне врсте дрвећа у шуми су храст сладун, цер, црни јасен, клен, брест, багрем, глог.

Руде

У општини Кнић присутна су налазишта неметала као и појаве метала. У непосредној близини Груже, у Липници, налази се најзначајнији рудник у општини, рудник гипса и анхидрита "Липница" са подземним копом. Резерве овог рудника се процењују на око 7.000.000 тона. Налазишта андезита – базалта, као и истражна поља лоцирани су у широј зони заштите изворишта водоснабдевања. Присутна су налазишта цигларске глине, мермерне брече, оникса, фосфора и угља. Налазишта грађевинског материјала распрострањена су на целој територији општине. Од метала присутне су појаве олова, цинка, гвожђа и живе.

Лежишта руде гвожђа: на западним падинама Гледићких планина у атару села Врбета, Честин, Губеревац.

Руде бакра има у пределу Гледићких планина.

Олово-цинкарне руде: на потесу Котлењача на југозападним падинама Котленика, Лесковачки поток у селу Лесковац, потес Конопљиште у Губеревцу.

У Гружанском басену угља има у: Губеревцу (вршена је експлоатација), Претокама, Љуљацима.

Минерали, минералне, геотермалне воде и други потенцијални ресурси

На територији општине утврђена су лежишта минералних сировина, али се може говорити само о некадашњој значајној експлоатацији која се односи на лежишта неметала, анхидрита и гипса у Липници. То су углавном лежишта анхидрита који је само у површинским слојевима трансформисан у гипс. Изузев налазишта анхидрита и гипса, концентрације осталих минералних сировина су мале.

За активирање нових лежишта потребна су додатна геолошка и технолошка истраживања, тако да она имају одлике потенцијалних природних ресурса.

2.3. Демографија

Основни демографски индикатори представљају пре ограничавајући фактор, него потенцијал у развоју мреже насеља. По попису становништва из 2002. године, у општини Кнић живело је 16.148 становника. Услед снажних емиграционих процеса и негативног природног прираштаја, број становника је у периоду 1961-.2002. смањен за 36,9%, при просечној годишњој стопи од - 11%. Сва насеља општине су депопулациона, изузев Грабовца, који у поменутом раздобљу има позитиван демографски развој.

Емиграција из села у околне градске центре није мимоишла ни Кнић, који у том периоду бележи негативну стопу раста од - 0,2 %. Средња густина насеља износи 8,7 на 100 km². Просечна површина територије по једном насељу је 11,5 km² и у вези је са густином мреже насеља. Просечно растојање између насеља је 3,38 km. Неравномеран размештај становништва одраз је постојања општинског центра и низа малих насеља у његовом окружењу.

Територији општине Кнић припадају 36 села. Према попису из 2011. године живи 14.237 становника. Природни прираштај износи -13,4‰, а број запослених у општини износи 1475 људи. У општини се налази 26 основних и 1 средња школа.

Узрок смањења становништва је негативан природни прираштај, миграције становништва ка Крагујевцу и другим градовима, велико учешће старијих добних група, недовољне инвестиције у развојне програме и слично. Узрок негативних миграционих кретања представља близина Крагујевца и неравномеран развој – низак друштвени производ, недовољна запосленост и сл. Број незапослених се повећава, што је последица отежаних услова привређивања и инвестирања.

Табела 1. Основни контингенти становништва у 2019. години (у зависности од доступности података)

Укупно становништво		Основни контингенти становништва										Очекивано трајање живота живорођене деце 2017-2019.	
		(15–64)		(18 и више)		(0–6)		(7–14)		жене (15–49)			
просечна старост	индекс старења	број	%	број	%	број	%	број	%	број	%	мушко	женско
47.97	236.2	7925	62.2	11048	86.7	505	4.0	821	6.4	2284	17.9	72.3	78.7

Извор: Републички завод за статистику – Општине и региони

Од укупног броја домаћинстава на простору 36 катастарских општина (4.761 домаћинстава) број регистрованих пољопривредних газдинстава је 2.837 или 60,34%.

Табела 2. Домаћинства по броју чланова

Укупно	Са 1 чланом	2	3	4	5	Са 6 и више чланова	Просечан број чланова
4755	1183	1220	692	636	493	531	3.0

Извор: Републички завод за статистику – Општине и региони

По броју чланова у домаћинству на нивоу општине најзаступљенија су двочлана домаћинства са 25,6%, једночлана 24,9% и трочлана 14,5%.

2.4. Локална самоуправа

Општина Кнић има 36 катастарских општина. Општина је основна територијална јединица у којој грађани остварују право на локалну самоуправу у складу са Уставом, Законом и Статутом.

Општина Кнић има следеће органе:

- I. Председник општине, заменик председника општине – на сталном раду у општини.

- II. Општинско веће – 5 чланова – на сталном раду у општини.
- III. Скупштина општине Кнић – 25 одборника, председник Скупштине и секретар су на сталном раду у општини.

Стална радна тела Скупштине (сва имају по 5 чланова):

- Комисија за статутарна питања, организацију и нормативна акта скупштине и нормативна питања
- Комисија за представке и жалбе
- Мандатно имунитетска комисија
- Савет за привредни развој, финансије и буџет
- Савет за урбанизам, стамбено-комуналне делатности и заштиту животне средине
- Савет за развој пољопривреде
- Савет за друштвене делатности

Посебна радна тела Скупштине (сва имају по 5 чланова):

- Савет за младе
- Савет за праћење етичког кодекса
- Комисија за равноправност полова

IV. Општинска управа општине Кнић са следећим организационим јединицама:

1. Одељење за општу управу и друштвене делатности;
2. Одељење за финансије, буџет и изворне приходе;
3. Одељење за имовинско-правне послове, урбанизам и грађевинарство;
4. Одсек за инспекцијске послове;
5. Канцеларија за локални економски развој и инвестиције;
6. Канцеларија за пољопривреду и заштиту животне средине;
7. Стручна служба за скупштинске послове и послове Општинског већа;
8. Посебна организациона јединица – Кабинет председника општине.

V. Општинско правобранилаштво

У општини Кнић формиране су три установе:

1. Предшколска установа „Цветић“ Кнић;
2. Центар за културу и библиотека;
3. Туристичка организација општине Кнић.

Број запослених у локалној самоуправи је 91.

Образовна структура запослених у локалној самоуправи је следећа:

1. Општинска управа општине Кнић: НК – 1, ССС – 12, ВС – 5, ВСС – 22;
2. ЈКП „Комуналац“ Кнић: НК – 2, ССС – 13, ВСС – 3;
3. Центар за културу и библиотека: ССС – 2, ВСС – 3;
4. Туристичка организација општине Кнић: ВСС – 1;
5. Предшколска установа „Цветић“ Кнић: НК – 1, ССС – 8, ВС – 11, ВСС – 7

Општина поседује своју интернет презентацију на адреси www.knic.rs

2.5. Образовање

Предшколска установа „Цветић“ је једина установа оваквог типа у општини Кнић са одељењима у Забојници, грузи, Барама и Топоници. Све просторије за децу су опремљене намештајем и дидактичким материјалом који је прилагођен узрасној групи, у складу са

прописаним нормативим.

На територији општине Кнић функционишу три основне школе. Основна школа «Вук Караџић» има објект и у градском насељу, а свака од ових три школе има и истурене јединице у другим насељима општине, тако да основне школе постоје у 15 насеља и то: Топоница, Баре, Забојница, Борач, Коњуша, Брњица, Гунцати, Пољци, Вучковица, Бумбарево Брдо, Драгушица, Претоке, Гружа, Губеревац и Пајсијевић. општине. Укупан број ђака у школама на територији општине Кнић је 748, а највећи број ученка похађа Основну школу «Вук Караџић».

На територији општине Кнић функционише једна средња школа – "Добрица Ерић" са 246 ученика и 36 наставника. У оквиру школе је могуће похађати образовне профиле: финансијски администратор, машински техничар за компјутерско конструисање и бравар заваривач.

Капацитет зграде је 100% искоришћен (повећан број одељења и ученика, просторије школе користе и ОШ „Вук Караџић“ Кнић и Музичка школа "Др. Милоје Милојевић" из Крагујевца).

2.6. Социјална заштита

На основу економских показатеља општина Кнић је сврстана у трећу групу најнеразвијенијих општина у Србији. Схорно томе и доминантна категорија корисника су социјално угрожена лица. А структуралмо су доминантна одрасла лица. У односу на укупан број становника општине Кнић (14.237 корисници), корисници социјалне заштите чине 7,2% и сви су са сеоског подручја. Општину Кнић чини и велики број старачких и самачких домаћинстава тако да као локална услуга социјалне заштите која се намеће као доминантна јест Помоћ у кући старим лицима. На територији општине Кнић, има 10 хранитељских породица које поседују Лиценцу за бављење хранитељством, и 14 деце на породичном смештају. Малолетници са поремећајем у друштвеном понашању су углавном нови и појављују се по први пут, ређи су рецидиви.

Табела 3. Преглед укупног броја корисника основних мера и облика породично-правне и социјалне заштите

Облик Заштите	Број корисника				
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Старатељство (укупно)	20	20	18	17	10
Смештај у установу	32	35	31	37	42
Смештај у другу Породицу	13	13	13	14	14
Додатак за помоћ и негу	133	129	126	125	132
Материјално обезбеђење	657	822	836	748	674
Помоћ у натуре	24	28	30	27	28
Једнократна новчана помоћ	288	295	235	252	248
Помоћ у кући	71	75	79	45	96
Услуге социјалног Рада	76	77	81	90	98

Кнић нема свој Центар за социјални рад, већ Одељење ЦСР Крагујевац.

2.7. Комунална инфраструктура

Путна мрежа

Сам географски положај општине обезбеђује веома добру саобраћајну повезаност са околином. Саобраћај се углавном одвија преко државних путних праваца Крагујевац – Чачак, Крагујевац – Краљево, Кнић – Баре, Крагујевац-Горњи Милановац, преко којих се обезбеђују излазак на ауто-пут Београд-Ниш и Ибарску магистралу.

Повезаност општинског центра Кнића чија се седишта налазе на двадесетом километру магистралног пута Крагујевац-Чачак, са насељеним местима на подручју општине обезбеђују се локалним путевима у дужини од 92 км, од чега је 66 км асфалтирано.

Преко територије Кнића пролази значајан међународни железнички коридор Крагујевац-Краљево, као и два магистрална пута који општину повезују са ибарском магистралом, Чачком и Горњим Милановцем. Промет робе и путника на територији општине обавља се преко четири железничке станице: Кнић, Губеревац, Груза и Вучковица.

Водопривреда

Хидрографску мрежу општине Кнић чини река Груза са својим притокама, која према Одлуци о утврђивању Пописа вода I реда („Службени гласник РС“, број 83/2010), припада водама I реда. Дугачка је 75км и притока је Западне Мораве, од чега је дужина тока кроз територију општине Кнић 37км. Има типичан бујични режим, са врло брзим концентрацијама поводња и дугим маловодним периодима. Укупна површина слива реке Грузе је око 530 km² (на профилу бране око 318 km²).

На реци Грузи налази се вештачка акумулација - Грузанско језеро. Језеро има запремину од 64,5 милиона m³. Акумулација „Груза“ је изграђена 1983. године за потребе водоснабдевања Крагујевца и околног подручја. Грузанско језеро има запремину од 64,5 милиона m³.

Општинским водоводним системом управља ЈКП „Комуналац“, Кнић.

Надзор над хигијенском исправношћу воде за јавно снабдевање становништва врши санитарна инспекција и Завод за јавно здравље у Крагујевцу. Три месне заједнице, Рашковић, Кнић и Грабовац снабдевају се водом са централног изворишта у Рашковићу ("Рибешка глава"). Број становника обухваћених овом услугом је 2.617. Дужина главног цевовода цеви са изворишта у Рашковићу је 3.800 m. Вучковица са резервоара „Липе“, који је везан на грузански водоводни систем. Месна заједница Груза, део Пајсијевића, Честина и Липнице, снабдева се водом са система „Груза“, цевовод за Крагујевац.

Делови насељених места Балосаве и Губеревац који су низводно од Акумулације „Груза“ снабдевају се са водосистема који снабдева Град Краљево. Остале месне заједнице општине Кнић користе локалне изворе који нису регистровани као и сопствене бунаре.

Отпадне воде

Урађена је студија за целокупну територију општине Кнић, док је за највеће насеље у општини завршен Пројекат изградње система за пречишћавање отпадних вода, и очекује се издавање грађевинске дозволе. Такође је потребно проширити секундарну мрежу и прикључити нове кориснике, где постоји техничка могућност.

Одржавање чистоће

Организовано сакупљање смећа се врши у свим месним заједница општине Кнић и потребно је у сарадњи са органима Општинске управе општине Кнић увести у евиденцију потрошача све кориснике наведене услуге како би се отпочело са наплатом.

Енергетика

Општина Кнић се снабдева електричном енергијом из ЕПС „Србија“ РЈ „Кнић“. Узимајући у обзир лошу електро мрежу на већем делу општине Кнић, снабдевање електричном енергијом је делимично задовољавајуће.

Гасификација

Тренутно у фази израда пројекта за гасификацију.

ПТТ саобраћај

Што се тиче снабдевања електричном енергијом стање у поштама (осим поште Кнић) је у врло лошем стању, што значајно утиче на рад поште. Објекти Топоница, Груза и Кнић захтевају реновирање. Поштански саобраћај одвија се несметано осим у случајевима када има проблем са струјом.

Просторно планирање

У урбанистичкој разради планирана је израда планске документације и то:

- Просторни план општине Кнић, чији Плански хоризонт истиче 2025. године,
- План генералне регулације који је такође рађен са подацима и претпоставкама до 2025. године, овај план се може радити нов или се врши његово усклађивање са Просторним планом општине Кнић, као и измене и допуне у зависности од потреба.
- Планом детаљне регулације планирана је израда планске документације у зависности од потреба.

2.8. Привреда

Привредне активности на подручју општине Кнић везане су за приватни сектор који је у највећој мери заступљен у следећим областима: машинство и обрада метала, аутомобилски сектор, трговина, угоститељство, прехрана, занатство и услуге.

Истакнутији привредни субјекти: “RAPP ZASTAVA WINCHES” Д.О.О. Груза, металска индустрија, “Агропродукт” Д.О.О. Бумбарево Брдо, производња готове хране за домаће животиње, „Груза аграр”, СЗР, Балосаве-Груза, противградна опрема и опрема за воћарство, “Ема” Кнић, Д.О.О., производња специјалних надградњи за моторна возила, “Пак промет” Д.О.О., Баре, производња машина и опреме за млекарску индустрију, “Ауто центар Милер” Д.О.О. Груза, производно-услужни сервис за аутомобилски и камионски програм, “Пољофлора” Кусовац, З.З., производња киселог купуса, „Груза транспорт“ Д.О.О. Груза, међународна шпедиција; „Груза импекс“ Д.О.О. Груза, безбедносно – комуникациона опрема, међународна шпедиција; “Гај” Д.О.О. Равни Гај – Груза, дрвна индустрија – производња и обрада дрвета; „Elmeg Serbia“ Равни Гај – Груза, Д.О.О., производња делова и склопова од пластике, „Груза“ Д.О.О. Равни Гај – трговина на велико и мало, “Алатница Вуковић” Д.О.О. Кнић, металски програм – алати за аутомобилску и електронску индустрију; “Алексић први” Д.О.О. Губеревац, производња алкохолних пића, Хотел “ЕУРогај” Д.О.О. Равни Гај – Љубић, хотел, “Иногај”, Д.О.О., Равни Гај – Груза, рециклажа метала и производња светло вучених челика, „Autentic lux“ С.З.Р. Груза, уметничка обрада дрвета и производња намештаја; „Гружанка“ С.П.Р. Топоница, производња кора и зимнице; „Breesches“ С.К.Р. Баре, производња дечје конфекције; “Јекић машине” Д.О.О., Вучковица, производња опреме за млекарску индустрију; “Marcar” Д.О.О., Равни Гај, производња специјалних надградњи за моторна возила, Млекара “Петровић” Пајсијевић, производња и прерада млека и млечних производа, „Обрада метала“ Д.О.О. Губеревац, машинска обрада метала, “Batom plus” Д.О.О., Бумбарево Брдо, производња картонске амбалаже

Тренутно неактивни индустријски погони због неуспешног поступка приватизације су:

- „Застава аутоделови“ Кнић
- „21.октобар“ погон у Топоници.

Запосленост

Табела 4. Број запослених/незапослених, зараде и бруто домаћи производ

	2017	2018	2019	2020	2021
01. Број запослених	2.229	3.025	3.138		
02. Број незапослених	1.204	1.064	1.030	1.059	971
03. Просечна нето зарада (у РСД)	38.455	41.627	44.963		

* Последње ажурно стање се односи на период 01.01 - 30.06.2021. године Извор: АПП

Укупан број запослених на територији општине Кнић у 2019. години износи 3138 лица.

Када се посматра структура запослености по привредним субјектима највише запослених је у привредним друштвима 24,15%, док у предузетништву је 5,03%.

Према подацима Националне службе за запошљавање укупан број незапослених лица на крају 2020. године је 1059 лица. Од укупног броја незапослених, 60% су жене.

2.9. Пољопривреда

Најважнији природни потенцијал општине Кнић је пољопривредно земљиште које обухвата 2/3 територије општине. У укупној привреди пољопривреда у оствареном дохотку учествује са 76% и у оквиру ове гране становништво стиче доходак и егзистира искључиво од пољопривреде.

Овај део Шумадије плодан је шумом, водом и плодном земљом. Овакав рељеф и плодна земља око реке Груже веома је погодан за ратарске и повртарске културе, а читаво подручје за воћарство и сточарство. Такође општина Кнић има могућност за развој органске пољопривреде која би обезбедила производњу високе вредне и здравствено безбедне хране, која ће бити извор здравља људи и животиња. Предност органске пољопривреде је очување и заштита животне средине, чиме се обезбеђује чисто земљиште, вода, ваздух и за наше потомке.

Гране пољопривреде које су најзаступљеније у општини Кнић су: сточарство, ратарство и воћарство, а све су веће могућности развоја повртарства као и интензивније примене агротехнике у постојећој производњи због повољних услова наводњавања, малог нагиба терена као и доброг земљишта. Проблем у оваквом приступу представља веома ниска примена система за наводњавање, као и финансијска могућност произвођача да исто прибаве.

У структури коришћеног земљишта доминирају оранице и баште са укупно 12.223 ха, односно 71,54%. Стални засади заузимају укупно 1.516 ха или 6,34% од коришћеног пољопривредног земљишта, док површине под крмним биљем заузимају заузимају 3.298 ха. Поврће, бостан и јагоде заузимају само 150 ха, односно 1,05% док је производња индустријског биља заступљена на 261 ха од укупног коришћеног земљишта, што је 13,61%.

Укупан број регистрованих пољопривредних газдинстава на подручју општине Кнић је релативно константан у последњих неколико година, док је статус пасивних газдинстава умањен. У структури пољопривредних газдинстава доминирају она са ситним поседом, где је просечна величина поседа 5.04 ха, а просечна величина парцеле пољопривредног земљишта је 0.42 ха.

2.10. Туризам

Општина Кнић читавом територијом припада подручју Груже, најживописнијем делу Шумадије, која својим положајем и даром природе има идеалне услове за развој туризма.

Туризам у овим крајевима почео интензивније да се развија седамдесетих година прошлог века, када су сеоска домаћинства отворила врата својих домова за пријем првих туриста. У истом

периоду отвара се тадашњи мотел, сада хотел, Равни Гај са већим, за то време, смештајним капацитетима.

Од видова туризма заступљени су:

- излетнички,
- сеоски,
- ловни,
- верски,
- спортско-рекреативни.

Окосницу туристичке понуде чини сеоски туризам. Веома добар географски положај чине да је територија Кнића очувана природна баштина која привлачи посетиоце жељне мира и одмора у здравој средини. Шумадија има одличне услове за развој сеоског туризма. Ово поднебље обилује природним знаменитостима и културно историским споменицима.

Нетакнута природа, здрава храна припремљена на традиционални начин и љубазност домаћина који у аутентичним сеоским шумадијским кућама дочекују туристе, разлог су све већег броја гостију.

Кнић има 15 регистрованих сеоских домачинстава који пропaгирају сеоски туризам на најбољи начин. Стим у вези велики капацитет за ширење сеоског туризма је заправо у шумадијским селима која су задржала аутентичност и пружају најбољу услугу за госте који се опредељују за овакав начин одмора.

У туристичку понуду укључена су села. Борач, Кнић, Жуње, Губеревац, Честин, Драгушица, Гривац.

Захваљујући Гружанском језеру које има идеалне услове за спортове на води (кајак и веслање) гости општине Кнић били су чланови многих клубова, као и репрезентативци, па чак и веслачка репрезентација Кине.

Ловни туризам интересантан је за ловце из иностранства и организује се у сарадњи са Ловачким удружењем „Владан Милошевић“ из Кнића.

У оквиру излетничког туризма незаобилазна места посетилаца су културно- историјски споменици манастир Каменац и Црква у Борчу, као и Борачки крш, „Кућа пуковника Вранића“ у Борчу, кафана „Ко то тамо пева“, као и планинарске и бициклистичка стаза.

2.11. Култура

Делатност културе на подручју општине Кнић одвија се преко „Центра за културу и библиотеке“ у Книћу. Установа је основана 2018. године, чија је претежна делатност библиотека и архива, а остале делатности су у оквиру подручја уметности и забаве.

У оквиру културних активности, установа организује:

- промоције нових издања
- представе
- изложбе слика
- концерте
- креативне радионице

Установа је аутор и носилац више пројеката међу којима су поједини подржани од стране ресорног министарства. Општинском одлуком из 2018. године, установа је организатор шест културних манифестација. Од тада до данас, установљене су још две манифестације, „Добричино праскозорје“ и „Дефиле матураната“.

Библиотека је основана 1966. године, а стогодишњицу од отварања читалишта обележила је 2021. године. Данас, библиотека има 676 чланова. Књижни фонд износи око 30.000 јединица

књижне грађе. Током последње четири године, фонд је буџетским средствима обновљен за 1520 јединица књижне грађе од укупно 3615 нових јединица. Годишњи број посета је око 5600.

Број издатих књига је око 8.000 годишње.

Редовних културних догађаја у Книћу готово да и нема јер не постоје позоришта, музеји, галерије. У оквиру Дома културе у Книћу постоји сала у којој се одржавају све културне манифестације, едукације, семинари.

Културне активности:

1. Промоције - Током године се организује десетак промоција нових наслова. Осим промоције завичајних писаца, промовишу се дела децје књижевности, историјске тематике, монографије познатих личности. У зависности од теме, гостовања и промоције се усклађују са радом школа на територији општине Кнић, како би ученици у што већем броју могли да присуствују.
2. Представе и концерти - У Дому културе у Книћу се годишње организује просечно двадесетак концерата и око пет позоришних представа. Концерти су тематски различити; од концерата изворног народног стваралаштва, класичне музике, до солистичких концерата звезда савремене и поп музике.
3. Изложбе - Ликовне поставке су до сада биле излагане искључиво у холу Дома културе. Када је уобичајени начин излагања просторно-уметничких дела у питању, љубитељи имају прилику десетак пута годишње да уживају у поставкама реномираних аутора слика, фотографија и скулптура, али и децјих радова јер је афирмација деце и младих уметника један од приоритета развоја културне делатности. Поставке слика у власништву „Центра за културу и библиотеке“ и Туристичке организације општине Кнић мењају се једном месечно.
4. Креативне радионице - У библиотеци се годишње организује двадесетак радионица, углавном за ученике основне школе. Теме радионица су најразноврсније, посвећене долазећем празнику или некој личности. Библиотеку годишње посети десетак одељења нижих разреда, те у овим активностима учествује око шест стотина малишана.
5. Издавачка делатност - Сваке године, буџетом се опредељују средства за издавање 200 примерака зборника песама који се представљају на Петровданским песничким сусретима у Борчу. До сада је издато осам зборника.
6. Сарадња са културно-уметничким друштвима - На територији општине Кнић постоје три културно-уметничка друштва: Стеван Книћанин у Книћу, Гружа у Гружи, Вук и Наум у Топоници. Установа са њима остварује успешну сарадњу, а захваљујући буџетским средствима која се сваке године опредељују за подршку, друштвима је на располагању помоћ у виду набавке ношње, логистичке помоћи и подршке, а планирани су и семинари које би похађали сви заинтересовани чланови и руководство друштава.
7. Сарадња са Књижевним клубом „Живадин Стевановић“ - Књижевни клуб Живадин Стевановић је настао и ради у оквиру библиотеке. Има двадесетак активних чланова, а већину чланства чине млади завичајни песници и ученици основних школа. Сарадња установе и књижевног клуба остварује се кроз организацију Петровданских песничких сусрета, издавачку делатност, логистичку помоћ и подршку како би се остварила што квалитетнија промоција радова младих песника, али и сарадња и размена искустава са другим књижевним клубовима.

2.12. Спорт

Спорт у општини Кнић има дугу традицију, скоро један век. Највећу заступљеност и масовност, наравно, има фудбал, који у оквиру Фудбалског савеза општине Кнић броји преко 600 регистрованих играча. Поред фудбала, који је најразвијенији, спортисти книћанске општине баве се и шахом, одбојком, кошарком, планинарством, спортским ловом и риболовом. Укупан број активних спортиста је већи од 2000.

На територији општине Кнић тренутно је регистровано и такмичи се велики број клубова разних спортских грана: фудбал, кошарка, шах, веслање, планинарење. Највећи проблем је непостојање спортске сале или хале, која је неопходна за рад и развој спорта на територији општине Кнић, на чијој територији живи велики број становника свих узраста који се баве спортом. Добијањем спортске сале или хале сигурно би се повећао број спортских грана, број спортских клубова, квалитет спорта, а самим тим и број спортиста.

Табела 5. Преглед активних спортских организација

Назив клуба	Спорт	Мушки/женски	Број чланова	Место	Лига
ФК Гружа	Фудбал	Мушки	60	Гружа	Српска
ФК Шумадија	Фудбал	Мушки	45	Топоница	Шумадијско-Рашка
ФК Марјан	Фудбал	Мушки	40	Кнић	Шумадијска
ФК Борац	Фудбал	Мушки	25	Пајсијевић	Шумадијска
ФК Партизан	Фудбал	Мушки	25	Бумбарово Брдо	Шумадијска
ФК Младост	Фудбал	Мушки	21	Рашковић	Међуопштинска Кнић, Рача, Баточина
ФК Омладинац - Шумадинац	Фудбал	Мушки	23	Вучковица	Међуопштинска Кнић, Рача, Баточина
ФК БСК	Фудбал	Мушки	25	Борач	Међуопштинска Кнић, Рача, Баточина
ФК Јединство	Фудбал	Мушки	25	Опланић	Међуопштинска Кнић, Рача, Баточина
ФК Слога	Фудбал	Мушки	29	Забојница	Међуопштинска Кнић, Рача, Баточина
ФК Крушевица 1980	Фудбал	Мушки	26	Кнежевац	Међуопштинска Кнић, Рача, Баточина
ФК Млади Радник	Фудбал	Мушки	24	Драгушица	Међуопштинска Кнић, Рача, Баточина
ФК Честин	Фудбал	Мушки	25	Честин	Међуопштинска Кнић, Рача, Баточина
ФК Бели Орлови	Фудбал	Мушки	19	Коњуша	Општинска
ФК Гривац	Фудбал	Мушки	20	Гривац	Општинска
ФК Полет	Фудбал	Мушки	22	Љубић	Општинска
ФК Котленик	Фудбал	Мушки	21	Лесковац	Општинска
ФК Младост	Фудбал	Мушки	23	Претоке	Општинска
ШК Брњица	Шах	Мушки/женски	20	Брњица	Српска
ШК Кнић	Шах	Мушко/женски	17	Кнић	Шумадијска

ШК Груза	Шах	Мушко/женски	15	Груза	Шумадијска
КК Зицер 2014	Кошарка	Мушко/женски	65	Груза	II Српска лига
ВК Влајко и другари	Веслање	Мушки	10		Груза

2.13. Историјски подаци

Постоје убедљиви подаци да је општина Кнић, односно Грузански крај, била насељена још у млађе камено доба.

Око 5.400 година пре нове ере у атару села Гривац настало је неолитско насеље које спада у најранију фазу млађег каменог доба. Насеље у Гривцу је једно од најстаријих и најбоље проучених неолитских локалитета на Балкану.

Област данашње општине Кнић била је добро насељена и у бронзаном добу. У селу Љуљаци, постојало је насеље градинског типа на локалитету Милића брдо. Милића брдо у Љуљацима откривено је 1930. године приликом рекогносцирања терена

Сматра се да је Груза као уређена административна област постојала још у време Византије. Овој тези у прилог иде помен географско-историјског појма Гронстон, који се јавља у историјским списима почетком XI века.

У средњем веку, у предеоној области Грузе, лежала је административно управна јединица која се називала жупа Борач. Име жупе Борач у историјским изворима се јавља 1220. године у повељи краља Стефана Првовенчаног којом он оснива манастир Жичу

Најинтезивније насељавање Грузе је било 1809. године у време Карађорђевог ратовања око Сјенице и Суводола. Досељавање становништва од Сјенице је често било и присилно па се тако каже да је тада Карађорђе нагонио народ у Грузу и Шумадију.

Грузани су дали значјан допринос и Другом српском устанку. 1815. године, Милош Обреновић је сазвао Скупштину у Такову и тада је одлучено да се дигне Други српски устанак. Међутим, Други српски устанак је практично почео дан уочи Цвети, и то баш у Грузи.

Значајне историјске тренутке са почетка XX века становници книћанске општине памте по многобројним српским ратницима који су своје животе дали за слободу током Првог светског рата, као и велики број жртава током Другог светског рата.

Садашња општина Кнић формирана је 26. новембра 1959. године припајањем насеља дотадашњих комуна у Барама и Грузи које су том приликом биле укинуте.

У грузанском крају очуван је велики број објеката старог народног градитељства који дају посебну драж овом крају.

3. SWOT анализа

SWOT анализа (интерна и екстерна самопроцена локална заједнице) је методолошки алат, коришћен у циљу одређивања конкурентске позиције локалне заједнице. Представља основни улаз за дефинисање приоритетних циљева и то, пре свега, део анализе који се односи на слабости. Наиме, евидентиране слабости служе као основа за квалитетно планирање развоја, тако што ће дефинисани приоритетни циљеви указивати на потребу и начин за смањивање или елиминисање тих слабости.

Практичност и веома широку применљивост ове анализе обезбеђује јој њена једноставност представљена матрицом 2 x 2, у којој се налазе и четири саставна елемента SWOT анализе: снаге, слабости, шансе и претње. Снаге и слабости су интерни елементи на које једна локална заједница може да утиче, док шансе и претње представљају екстерне елементе, односно факторе из спољашности на које не може да утиче.

Снаге су фактори који једном подручју дају предност. Слабости су, са друге стране, фактори који представљају препреке развоју локалне заједнице. Шансе су екстерне прилике које треба искористити, док претње означавају негативан екстерни фактор који треба неутралисати.

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ

SWOT матрица

Идентификовано је 10 кључних области друштвено-економског развоја за које су израђене SWOT анализе:

- Економија и предузетништво
- Пољопривреда и рурални развој
- Инфраструктура и животна средина
- Здравствена заштита
- Социјална заштита
- Туризам
- Спорт
- Култура и информисање
- Образовање
- Локална самоуправа

Економија и предузетништво SWOT

Снаге	Слабости
– Здрава средина – Природни потенцијал – Културно историјско наслеђе, народно стваралаштво – Богата флора и фауна – Туристичке манифестације – Услови за развој ловног, риболовног, спортско-рекреативног и руралног туризма – Гостољубивост – Национална гастрономија	– Неразвијена инфраструктура – Неразвијена туристичка понуда – Неодовољно предузетничких иницијатива – Недостатак финансијских средстава
Шансе	Претње
– Коришћење средстава разних фондова за рурални развој – Економска диверзификација – Повезивање пољопривреде и туристичке понуде – Програми по моделу развоја јавно приватних партнерстава – Предузетништво и развој малих и средњих предузећа – Органска производња	– Изостанак интереса локалних и страних улагача – Неадекватна политика руралног развоја – Загађење животне средине – Недостатак програма за повратак младих на село – Елементарне непогоде

Пољопривреда и рурални развој SWOT

Снаге	Слабости
– Природни потенцијали – Институционална подршка – Оријентисаност ка пољопривредној производњи – Чиста средина - Непостојање већих загађивача – Потенцијали за развој руралног туризма – Традиција у производњи и преради шљива – Повољни микроклиматски услови за развој сточарства – Услови за развој органске производње – Рурални туризам као допунска делатност пољопривреди – Регистрована пољопривредна газдинства у складу са прописима	– Неповољна старосна структура становништва – Неискоришћеност кадровских потенцијала – Застарелост пољопривремене механизације – Неразвијена инфраструктура – Неопредељеност за специфичну производњу – Неоријентисаност ка тржишној производњи – Неодуковано становништво – Недовољни прерадни и складишни капацитети – Непостојање стандарда и сетификата – Миграција образовног кадра – Уситњеност газдинства – Ниске цене примарних пољопривредних производа – Недостатак система за наводњавање – Високи трошкови производње – Недовољни кооперативни односи
Шансе	Претње
– Близина великих трговинских ланаца (за пласман робе) – Регионално повезивање – Усвајање нових технологија и знања – Брендирање пољопривредних производа – Повезивање и заједнички наступ на тржишту индивидуалних пољопривредника – Здрава животна средина – Искоришћавање водних ресурса системима за наводњавање – Електрификација поља – ИПАРД и други европски фондови	– Закон о водама и Правилник о заштићеним зонама (Гружанско језеро) – Увоз пољопривредних производа – Политичка ситуација – Државна политика у вези пољопривреде и развоја села – Усклађивање традиционалних производа нормама и захтевима тржишта – Климатски утицај и промене климе – Непредвидивост плаћања-наплате пољопривредних производа

Туризам SWOT

Снаге	Слабости
– Развијен сеоски туризам – Изузетни услови за спортско рекреативни туризам – Потенцијали за развој ловног туризма – Велики број манифестација – Изузетни природни ресурси – Гружанско језеро, Борачки крш – Културно историјско наслеђе – цркве и манастир	– Недовољно људских ресурса – Недовољно развијена туристичка инфраструктура – Неразвијена комунална инфраструктура у селима – Непостојање база туриста и посетилаца (анализа циљних група); система праћења броја посетилаца – Недостатак финансијских средстава ЈЛС за

– Природно наслеђе и археолошки локалитети (Гривац, Борач, Кусовац, Љуљаци..) – Обележене пешачке и бициклическе стазе – Активности планинара и устаљене руте – Добра и ажурна веб страница Туристичке организације општине Кнић – Успостављен центар за промоцију спорог, зеленог и здравог туризма – Гастрономија (традиционална шумадијска)	развој туризма – Недовољна развијеност свести локалног становништва за развој туризма и туристичких потенцијала – Непостојање пројектно-техничке документације за многе локалитете, објекте важне за развој туризма и очување културно-историјског наслеђа – Недостатак туристичких водича – Неискоришћен потенцијал Гружанског језера – Дивља градња на Гружанском језеру – Производња и продаја сувенира – Недостатак брэнда општине Кнић
Шансе	Претње
– Унапређење путне инфраструктуре на регионалном и националном нивоу – Подршка националних и ЕУ фондова за развој туризма – ИПАРД програм за диверсификацију економских активности (традиционални занати, сеоски туризам,...) – Повећана тражња за локалним типичним производима – Тренд у развоју и потражњи за специфичним туристичким услугама (планинарске и пешачке стазе, еко и агротуризам, школски туризам ...) – Близина аеродрома „Морава“ – Успостављање међуопштинске сарадње са суседним општинама у циљу развоја пројеката из области туризма – Већа присутност код промотивних активности на националном и иностраном тржишту – Реконструкција и адаптација постојећих објеката за потребе туризма (Дом културе у Борчу, Ловачки дом у Гружи и Книћу, Планинарски дом, стара школа у Честину и сл.) – Изградња нових објеката ради повећања смештајних капацитета (Сунчев брег у Вучковици и сл.) – Улагање приватног сектора у изградњу објеката за пружање услуга хране и пића (ресторани)	– Глобална економска криза и пандемија – Некатегорисани објекти који пружају услуге смештаја (рад на црно) – Законске регулативе – Административне процедуре – Недостатак домаћих средстава за финансирање инфраструктурних пројеката

Инфраструктура и животна средина SWOT

Снаге	Слабости
– Људски ресурси – заинтересовани млади за волонтерски рад и НВО у области заштите животне средине – Очувани природни ресурси; нема индустријских загађивача – Нова прикључена домаћинства на водовод и канализацију у претходним годинама – У току је израда Постројења за пречишћавање отпадних вода – Географски положај – Очуваност руралног простора – Организовано одношење комуналног отпада	– Мали буџет – Непостојање Еко фонда – Ниска еколошка свест – Недостатак организација грађанског друштва у области екологије – Непостојање планских докумената у области ЗЖС – Непостојање базе података у области ЗЖС – Недовољна конунално-инфраструктурна опремљеност – На територији општине не постоје даљинске топлификације и гасификације – Слаб надзор над законском регулативом – Нерешено питање заштите акумулације „Гружа“ – Неадекватан надзор коришћења шума – Енергетска неефикасност – Бројна индивидуална ложишта са лошим сагоревањем и материјалом за ложење – Неадекватно коришћење водних ресурса – Нерешени отворени канали за отпадне и атмосферске воде
Шансе	Претње
– Стратешки национални документи у области заштите животне средине – Републички фондови у области заштите животне средине – Приступање ЕУ и ЕУ фондови – Фондови за општине са статусом неразвијених – Постројење за пречишћавање отпадних вода – Даље подизање нивоа енергетске ефикасности – Повећање степена огранске производње – Подизање нивоа знања кроз едукативни и еко туризам – Израда одговарајућих упутстава у циљу заштите природе – Развијање рециклажних активности – Изградња регионалне депоније – Урбанизовање већих насеља	– Глобална економска криза – Глобално загревање – Неадекватна имплементација националних стратешких докумената на локалном нивоу у области ЗЖС – Неусклађеност планске и техничке документације – Недостатак финансијских средстава – Угрожавање природних станишта – Ограничени водни ресурси

Здравствена заштита SWOT

Снаге	Слабости
– Концентрација високо-стручних кадрова	– Сложена структура пацијената

- са искуством – Сарадња са консултантима – Успешни резултати – Сарадња са министарством здравља, РЗЗО, ИЗЈЗ и локалном самоуправом – Повољна старосна структура запослених (млади кадрови) – Адекватан пословни простор и опрема – Добри међуљудски односи – Развијен информациони систем – Спровођење програма рационализације	– Разуђеност – Лоши прилазни путеви до корисника – Недостатак довољног броја опремљених санитетских возила – Недостатак средстава за изградњу станова за запослене – Недовољан број кадрова у односу на постојећи број територијално издвојених организационих јединица
Шансе	Претње
– Приступање Србије ЕУ и прихватање стандарда европског здравства – Формирање превентивне службе (запошљавање кадрова, спречавање болести, збрињавање ризичних група) – Пројекти у области екологије (спровођење програма о медицинском инфективном отпаду, фармацеутском, хемијском)	– Стандарди који се намећу ДЗ са нивоа Републике – Неразвијена локална самоуправа – Одлив стручних кадрова – Утицај ЦЕК-е на здравство – Смањење броја становника – Пандемија Ковид 19

Социјална заштита SWOT

Снаге	Слабости
– Развијена локална управа и мрежа месних канцеларија – Развијене службе: ○ Центра за социјални рад ○ Здравствене и апотекарске ○ Дечје здравствене заштите и образовања ○ Црвеног крста Кнић – Близина великих градова – Јачање партнерских односа општинске власти и институција – Препознат интерес за стварање партнерских односа између владиног и невладиног сектора у циљу развијања алтернативних облика заштите старих и инвалидних лица и других ризичних група	– Неразвијени партнерски односи између владиних институција и организација цивилног друштва - ОЦД – Непостојање ОЦД – Непостојање јединствене базе података (квантитативних ни квалитативних података) о угроженим групама – Неусклађеност образовања са потребама тржишта рада – Неразвијеност алтернативних облика социјалне заштите за стара и инвалидна лица и других група у ризику – Велики удео старачких домаћинстава у укупној популацији које карактерише изолованост, усамљеност и недостатак мотивације за активније укључивање и коришћење преосталих радних способности – Слабо развијени локални медији (постоји само један локални радио који послује по тржишним принципима) – Велики степен незапослености радно способног становништва – Близина великих градова
Шансе	Претње
– Анимирање приватног сектора и дијаспоре за укључивање у програме и пројекте у циљу финансијске и техничке	– Одлив радно способног становништва и стручних кадрова у околне градове – Пандемија Ковид 19 и светска економска

подршке – Ангажовање радно способних незапослених лица кроз јавне радове и помоћ старачким домаћинствима – Иницирање развоја организација цивилног друштва у ЛС – Иницирање и унапређивање партнерских односа између владиних институција и организација цивилног друштва – Иницирање развоја организационих јединица при ЛС за пружање услуге Помоћ у кући –за стара лица.	криза – Гашење села
---	------------------------

Спорт SWOT

Снаге	Слабости
– Добра развијеност спорта у односу на услове – велики број спортских клубова – Људски ресурси – велики број спортиста и спортских радника – Постојање адекватних простора за изградњу затворених објеката спортске инфраструктуре – Већи број деце и омладине – Постојећи ресурси: језеро, изграђени отворени терени и игралишта	– Негативна популациона политика – Неразвијеност општине и мала финансијска средства – Недовољно простора за рад, игру и спортске активности – Непостојање затворених спортских објеката – спортска сала
Шансе	Претње
– Организовање додатних активности за бољу презентацију – Масовни облици континуираног спортског ангажовања школске деце и омладине – Улагање у спорт кроз донаторске програме – ЕУ и други фондови – Максимална искоришћеност будућих спортских објеката од стране деце, омладине и рекреативаца	– Сиромаштво – Негативна популациона политика – Глобална економска криза – Запостављеност аматерског спорта и малих неразвијених општина од стране Министарства омладине и спорта

Култура и информисање SWOT

Снаге	Слабости
– Богато културно историјско наслеђе; споменици културе и културна добра од великог значаја – Бројне културно-уметничке манифестације – Центар за културу и библиотека – централно одељење у Книћу и 12 огранака библиотеке; Завичајни фонд, фонд Старе и ретке књиге и легат књижевника Живадина Стевановића	– Недовољна промоција културе – Непостојање локалних медија – Неискоришћеност домова културе – Простор који није адекватан за различите врсте културних програма – Ограничена финансијска средства за организацију и реализацију програма и пројеката – Неразвијена инфраструктурна мрежа – Недовољна техничка опремљеност или

– Приступ библиотеке Cobbis систему – Активности културно-уметничких друштава	дотрајала опрема – Недовољно културног садржаја, посебно садржаја за децу и младе – Одсуство заинтересованости за културне садржаје и малобројна публика
Шансе	Претње
– Конкурси министарства и ЕУ фондови – Развој културног туризма – промоција културног наслеђа – Организовање додатних активности за бољу презентацију установа образовања и културе у окружењу и медијима – Дигитализација завичајног фонда - Унапређење издавачке делатности	– Глобална економска криза – Слабљење свести о уметности као потреби човека - Угроженост библиотека услед чињенице да књига више није основни извор информација.

Образовање SWOT

Снаге	Слабости
– Заступљеност стручних кадрова у образовању – Сарадња са локалном и друштвеном заједницом – Стручно усавршавање запослених у образовању – Размена информација и искуства између родитеља и установа – Тимски рад и креативност запослених у образовању – Размена искустава у раду између запослених који раде у више школа – Постојање програма инклузивне едукације – Учешће ученика на такмичењима и постизање добрих резултата	– Негативна популациона политика – Неразвијеност општине и мала финансијска средства – Удаљеност издвојених одељења од стручних установа – Недостатак ефикасне сарадње са привредом и Националном службом за запошљавање у циљу школовања стручних образовних профила – Застарелост и недовољна опремљеност савременим наставним средствима – Недоступност установа већем броју корисника – Непостојање целовитог и обједињеног информисања јавности и културних институција – Неадекватно грејање у појединим школама (издвојеним одељењима), тј. недовољно решено питање енергетске ефикасности – Лоше информационо техничке могућности породица (недостатак интернет мреже, капацитета електричне енергије, рачунарске и друге опреме) – Недовољна сарадња са Центром за социјални рад – Непостојање школице спорта (пливање, гимнастика, одбојка и сл.), школице језика, глуме и сл.
Шансе	Претње
– Могућност промене профила стручног образовања – Упис нових струка уз задржавање постојећих – Усавршавање запослених – Могућност извођења курсева доквалификације и преквалификације	– Сиромаштво – Негативна популациона политика – Недовољна мотивисаност наставног кадра због све лошијег друштвено-економског статуса запослених у школству – Ограничен избор образовних профила – Глобална економска криза

– Побољшање доступности школовања младих са подручја општине и окружења – Организовање додатних активности за бољу презентацију установа образовања и културе у окружењу и медијима – Развој ученичких задруга у сврху промоција школа и самофинансирања – Повољан геостратешки положај – Умрежавање васпитно-образовних институција	
--	--

Локална самоуправа SWOT

Снаге	Слабости
– Развој система општинских - јавних институција од значаја за друштвено социјалне потребе грађана – Подршка талентованим студентима са подручја општине – Подршка пољопривредном сектору као најзатупљенијој привредној грани – унапређење имиџа ЛС – Подршка постојећој привреди и подршка развоју малих и средњих предузећа	– Слаба кадровска структура – Лоша техничка опремљеност – Недовољни просторни капацитети – Недовољна финансијска средства – лоши фискални капацитети – Неадекватна искоришћеност постојећих људских ресурса – Низак ниво знања и употребе информационих технологија – Непостојање видова додатног формалног и неформалног образовања запослених у ОУ и представника у органима ЛС – Немотивисаност запослених и слаб тимски рад – Недовољан партнерски однос ЛС са јавним, приватним и цивилним сектором – Слаб ниво стратешког приступа
Шансе	Претње
– Проширење надлежности ЛС кроз законску регулативу – Приступање Србије ЕУ – разни видови финансијске и техничке помоћи – Статус неразвијене општине – Регионализација на државном нивоу – Развој информационих технологија – Сарадња са РЕДАСП – Сарадња са СКГО – Укључивање грађана у процес доношења одлука о трошењу средстава прикупљених по основу пореза на имовину	– Недовољна трансферна средства од стране Републике – Недовољна средства за пренете надлежности у области образовања, социјалне заштите и здравства – Глобална економска криза – COVID - 19

Бодовање SWOT анализе

Након израђених SWOT анализа, спроведена је класификација и приоритетизација слабости и снага по свим областима развоја. Ово представља основу за дефинисање општих циљева и мера Плана развоја.

Критеријуми који су коришћени за одређивање приоритетних слабости и снага:

- Да ли слабост показује растући, опадајући или привремени тренд?
- Колико дуго има утицај и када се појавила?
- Да ли је утицај снажан или не?
- Да ли је могуће контролисати тај утицај?

Резултати ове фазе приказани су у табели приоритетних слабости и снага.

Приоритетне слабости	Економија и предузетништво	Неразвијена инфраструктура	Неразвијена туристичка понуда	Неразвијен предузетнички дух и недовољно предузетничких иницијатива	Недостатак финансијских средстава	Мали број МСПП
	Пољопривреда и рурални развој	Неповољна старосна структура становништва	Застарела пољопривредна механизација	Неразвијена инфраструктура	Неопредељеност за специфичну производњу	Неедуковано становништво
	Инфраструктура и заштита животне средине	Мали буџет	Недовољна комунално инфраструктурна опремљеност	Нерешено питање акумулације „Гружа“	Ниска еколошка свест	Непостојање планских докумената у области ЗЖС
	Здравство	Недовољан број кадрова у односу на постојећи број територијално издвојених организационих јединица	Недостатак довољног броја опремљених санитетских возила	Разуђеност	Лоши прилазни путеви до корисника	Сложена структура пацијената
	Социјална заштита	Велики степен незапослености радно способног становништва	Неразвијеност алтернативних облика социјалне заштите за стара и инвалидна лица и других група у ризику	Непостојање јединствене базе података (квантитативних ни квалитативних података) о угроженим групама	Велики удео старачких домаћинстава у укупној популацији које карактерише изолованос, усамљеност и недостатак мотивације за активније укључивање и коришћење преосталих радних способности	Непостојање ОЦД

	Туризам	Недовољно развијена туристичка инфраструктура	Непостојање пројектно-техничке документације за многе локалитете, објекте важне за развој туризма и очување културно-историјског наслеђа	Неискоришћен потенцијал Гружанског језера	Недостатак финансијских средстава ЈЛС за развој туризма	Недостатак туристичких водича
	Спорт	Непостојање затворених спортских објеката – спортска сала	Недовољно простора за рад, игру и спортске активности	Неразвијеност општине и мала финансијска средства	Негативна популациона политика	
	Култура и информисање	Неразвијена инфраструктурна мрежа и непостојање организованог превоза	Непостојање локалних медија	Недовољно програма за младе	Неискоришћеност домова културе	Ограничена финансијска средства за организацију и реализацију програма и пројеката
	Образовање	Негативна популациона политика	Неразвијеност општине и мала финансијска средства	Недостатак ефикасне сарадње са привредом и НСЗ у циљу школовања стручних образовних профила	Неадекватно грејање у појединим школама (издвојеним одељењима), тј. Недовољно решено питање енергетске ефикасности	Непостојање школице спорта (пливање, гимнастика, одбојка и сл.), школице језика, глуме и сл.

Доминантне снаге	Економија и предузетништво	Природни потенцијал	Здрава средина	Богата флора и фауна	Потенцијал за развој ловног туризма	
	Пољопривреда и рурални развој	Природни потенцијали	Чиста средина - Непостојање већих загађивача	Институционална подршка	Потенцијали за развој руралног туризма	Оријентисаност ка пољопривредној производњи
	Инфраструктура и заштита животне средине	Очуваност руралног простора	Организовано одношење комуналног отпада	Очувани природни ресурси; нема индустријских загађивача	Нова прикључена домаћинства на водовод и канализацију у претходним годинама	Људски ресурси – заинтересовани млади за волонтерски рад и НВО у области заштите животне средине
	Здравство	Концентрација високо-стручних кадрова са искуством	Успешни резултати	Развијен информациони систем	Сарадња са министарств. здравља, РЗЗО, ИЗЈЗ и локалном самоуправом	Сарадња са консултантима

	Социјална заштита	Развијене службе (Центра за социјални рад, Здравствене и апотекарске, Дечје здравствене заштите и образовања, Црвеног крста Кнић)	Развијена локална управа и мрежа месних канцеларија	Близина великих градова	Јачање партнерских односа општинске власти и институција	Препознат интерес за стварање партнерских односа између владиног и невладиног сектора у циљу развијања алтернативних облика заштите старих и инвалидних лица и других ризичних група
	Туризам	Развијен сеоски туризам	Добра и ажурна веб страница Туристичке организације општине Кнић	Изузетни услови за спортско рекреативни туризам	Потенцијали за развој ловног туризма	Изузетни природни ресурси – Гружанско језеро, Борачки крш
	Спорт	Добра развијеност спорта у односу на услове – велики број спортских клубова	Већи број деце и омладине	Људски ресурси – велики број спортиста и спортских радника	Постојање адекватних простора за изградњу затворених објеката спортске инфраструктуре	Постојећи ресурси: језеро, изграђени отворени терени и игралишта
	Култура и информисање	Бројне културно-уметничке манифестације	Добро организован програм намењен деци	Активности културно-уметничких друштава	Богато културно-историјско наслеђе; споменици културе и културна добра од великог значаја	Центар за културу и библиотека; Завичајни фонд, легат књижевника Живадина Стевановића
	Образовање	Заступљеност стручних кадрова у образовању	Сарадња са локалном и друштвеном заједницом	Тимски рад и креативност запослених у образовању	Размена информација и искуства између родитеља и установа	Постојање програма инклузивне едукације

4. Визија општине Кнић

Општина Кнић – развијена и напредна локална самоуправа, раскрсница важних државних саобраћајница, еколошки здрава животна средина, отворена за све грађане, која пружа оптималне услове за породични живот и подједнако брине о свим категоријама становништва.

Развој општине Кнић заснива се на стварању повољних услова за инвестирање у мала и средња предузећа кроз развој индустријске зоне, путне, електро-енергетске, водоводне и остале комуналне инфраструктуре, повезивање са важним државним саобраћајницама, коридорима, ауто путевима и ваздушним лукама. Циљ општине Кнић је потпуно упошљавање становништва, а нарочито становништва из категорије теже запошљивих.

Пољопривреда у општини Кнић развија се кроз помоћ младим брачним паровима и породицама који се искључиво баве пољопривредом да остану да живе и раде на селу, стичу нова знања, примењују нове напредне технологије, повезују се са организацијама пољопривредних произвођача, удружују у задруге и унапређују своја пољопривредна газдинства.

Један од приоритета општине Кнић је заштита животне средине, а нарочито Гружанског језера. Доношењем новог плана посебне намене за Гружанско језеро, изградњом канализационе мреже и постројења за пречишћавање отпадних вода, стварају се услови за заустављање дивље градње на језеру и искоришћавање потенцијала језера не само као акумулације чисте пијаће воде већ и за развој спортско-рекреативног и сеоског туризма.

Активном промоцијом природних лепота гружанског краја и развојем спортско-рекреативног туризма, општина Кнић постаје препознатљива и атрактивна дестинација у целој Србији за све који желе одмор или бављење спортом у сеоској идили уз уживање у здравој храни и нетакнутој природи. Изградњом прве спортске хале у Книћу стварају се услови да становници општине Кнић први пут добију услове за бављење спортом и одржавање спортских такмичења. Обнављају се сеоски домови културе, осмишљавају нове и обогаћује културни садржај постојећих манифестација које не само да негују дух сећања, славне традиције наших предака и историјског наслеђа гружанског краја, већ прате и модерне трендове.

Посебну пажњу посветићемо најосетљивијим и рањивим категоријама становништва: младима, старима, женама, мајкама, социјално угроженима, инвалидима и жртвама насиља.

Општина Кнић активном пронаталитетном политиком помаже породиље, незапослене мајке и мајке са троје или више деце и ствара услове за останак младих на селу, стално унапређујући доступност свих врста услуга за своје грађане.

Бићемо лидер у савременом и квалитетном образовању и здравственој и социјалној заштити, пример позитивне праксе образовања деце предшколског и школског узраста.

Отварањем Шумадијске академије као центра за целоживотно учешће постаћемо и један од осам центара изврности у Србији.

Брижљиво ћемо бринути о нашим најстаријим становницима, нарочито онима који живе у самачким домаћинствима кроз проширење услуге „помоћ у кући“, отварањем геронтолошког дома „Равни Гај“ и квалитетнијим здравственим услугама кроз финансирање пројеката за ангажовање медицинског особља за рад у сеоским амбулантама.

Посебну пажњу посветићемо запошљавању инвалида и повећању доступности јавних услуга овој рањивој категорији становништва. Пажљиво осмишљеним

кампањама, акцијама и едукацијама, континуирано ћемо подизати свест грађана о штетности сваке врсте насиља, а нарочито о породичном насиљу и насиљу над женама.

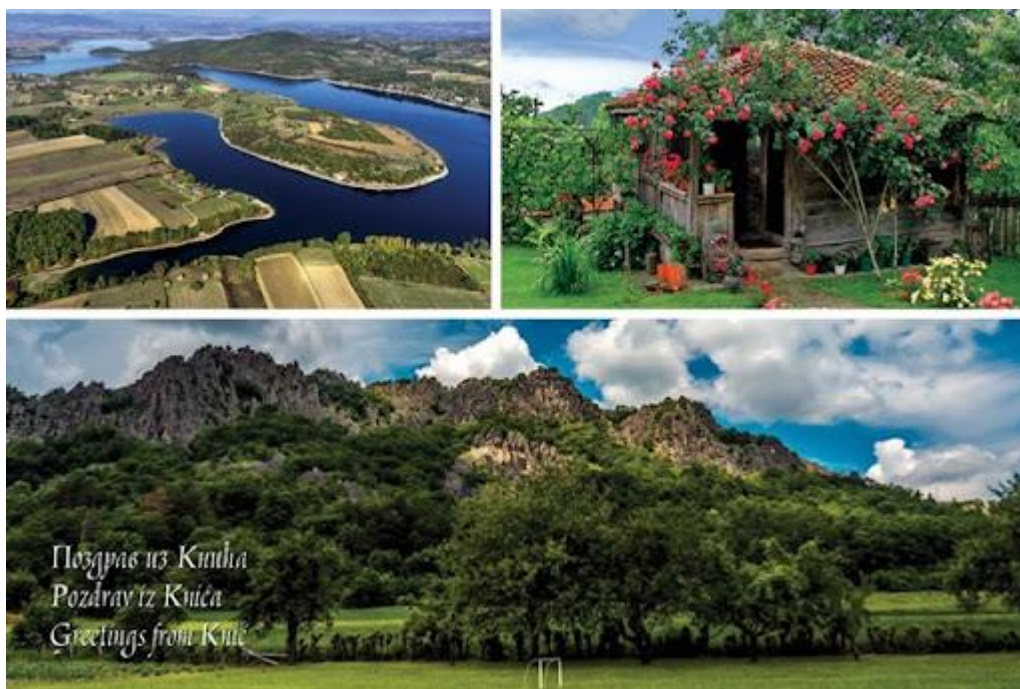
Општина Кнић има за циљ да створи управу која је ефикасан сервис за пружање услуга свим грађанима, са јединственим управним местом, формираним и ажурираним базама података,

обезбеђеним изворима финансирања и високо професионалним, обученим и мотивисаним кадровима, спремним да у сваком тренутку одговоре на захтеве грађана и потребе локалне самоуправе.

Општина Кнић је место где амбијент за развој и здрав живот креирају њени грађани активним учешћем у друштвеном и политичком животу уз међусобно поштовање и уважавање. То је локална самоуправа која има будућност, где вредним радом и снови постају стварност.

Слоган

Кнић - И снови могу постати стварност!

5. Развојни приоритети и циљеви развоја

Развојни приоритети су јаснији и конкретнији у односу на визију. Заснивају се на резултатима SWOT анализе и суштински потичу из Визије. Развојни приоритети представљају специфичне области на које се План развоја фокусира.

Код избора развојних приоритета водило се рачуна о следећим питањима:

- Да ли се приоритет односи на специфичности друштвено-економског и политичког окружења?
- Да ли приоритет логично проистиче из Визије?
- Какав је утицај тако дефинисаног приоритета на решавање проблема?
- Који је рок постављених приоритета?

Приоритетни циљеви су формулисани декомпоновањем приоритета и јасно су повезани са његовим кључним елементима.

Приоритетни циљеви представљају мост између широко дефинисаних приоритета и уже дефинисаних мера за остварење циљева. Посебно су битни јер дају основне смернице за касније дефинисање стратегија и програма.

Приоритетни циљеви су везани за резултате SWOT анализе и у комбинацији са кључним сегментима развојног приоритета, дају одговор на питање ШТА урадити ради достизања постављеног развојног приоритета.

Мере представљају конкретне акције везене за достизање приоритетних циљева. Оне су мерљиве и дате су са јасно постављеним индикаторима што омогућава праћење нивоа реализације Плана развоја и спровођење евентуалних корективних активности, што се врши на нивоу средњерочног планирања.

Дефинисано је 4 развојних праваца / приоритета, 13 приоритетних циљева и 44 мере:

Развојни правац 1: Привреда – пољопривреда, рурални развој и туризам, предузетништво

Развојни правац 2: Инфраструктура и заштита животне средине

Развојни правац 3: Друштвене делатности, здравство и социјална заштита

Развојни правац 4: Унапређење рада локалне самоуправе

6. Мере за достизање приоритетних циљева по развојним правцима

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 1:

ПРИВРЕДА – ПОЉОПРИВРЕДА, РУРАЛНИ РАЗВОЈ И ТУРИЗАМ, ПРЕДУЗЕТНИШТВО

Приоритетни циљ 1.1:

Унапредити инвестиционе потенцијале и предузетнички дух

Иако у укупној привредној делатности у општини Кнић пољопривреда има већински удео, заступљене су и привредне активности, пре свега у областима машинства и обраде метала, аутомобилском сектору, трговини, угоститељству, прехрани, занатству и услугама.

Како би се у наредном периоду омогућила боља конкурентност привреде, неопходно је унапређење како инвестиционих потенцијала, тако и предузетничког духа код потенцијалних и постојећих привредника. Унапређењем услова за развој привреде, уз повећање конкурентности, доприноси се привлачењу нових инвестиција, покретању већег броја самосталних бизниса, запошљавању нових радника, заједничкој сарадњи привредника на локалном нивоу и већем извозном потенцијалу.

Спровођењем дефинисаних мера смањују се текући проблеми као што су: изражена миграција становништва, недовољно развијена предузетничка свест, недовољна инфраструктурна опремљеност, неповољан тренд развоја прерађивачке индустрије, тренутно неактивни индустријски погони и недовољна искоришћеност постојећих капацитета у индустријској производњи.

Индикатор	Почетна вредност	Циљана вредност
Повећање нивоа искоришћености капацитета индустријских и радних зона		за 30% до 2028. године
Повећање извоза		за 10% до 2028. године
Повећање нивоа директних инвестиција		за 15% до 2028. године
Повећање броја запослених		за 20% до 2028. године
Повећање броја ММСП		за 20% до 2028. године

Мера 1.1.1. Унапређење и промоција инвестиционог амбијента

Како би се обезбедила ефикасна политика привлачења инвестиција потребно је формирање адекватне институционалне подршке потенцијалним инвеститорима у свим фазама инвестиционог циклуса и умрежавање са свим релевантним субјектима локалне администрације.

У циљу спровођења ове мере у наредном периоду је у плану реализација следећих пројеката, од којих су неки већ и започети:

- Промоција инвестиционих потенцијала општине Кнић,
- Формулисање активне политике привлачења инвеститора,
- Формирање механизма за ефикасан менаџмент индустријске зоне,

- Анализа општинских потенцијала за браунфилд инвестиције.

Савремено тржиште захтева повећање броја предузећа који свој раст базирају на иновативном приступу, увођењу нових модела пословања, стандардизацији, изградњи нових или проширењу постојећих капацитета, чиме се доприноси препознатљивости привредног територијалног идентитета и унапређењу повољног пословног амбијента.

Унапређењем и промоцијом инвестиционог амбијента и инвестирањем у развојне програме се, поред директног подстицаја потенцијалних и постојећих привредника, индиректно утиче и на смањење незапослености и смањење одлива младе и квалификоване радне снаге, што представља један од озбиљнијих проблема даљег развоја општине.

Одговорна страна: Општина Кнић и привреда

Процењена вредност: 1 272 евра

Извори финансирања: Интерни и екстерни

Временски рок: Дугорочна мера

Мера 1.1.2. Унапређење локалних механизма за подршку ММСП сектора и промоцију предузетништва

Стварање повољне климе за даљи развој привреде и подизање животног стандарда локалног становништва су неопходни за развој пре свега сектора малих и средњих предузећа и предузетништва и унапређење прерађивачке индустрије, уз континуиран раст обима и квалитета интензивне пољопривредне производње.

Поред подстицаја развојних инвестиционих активности, посебну пажњу треба усмерити на даље подстицаје развоју предузетништва, као и развоју локалних микро, малих и средњих предузећа која успешно послују на тржишту. Како би се обезбедила већа конкурентска предност, како у привредном, тако и у туристичком сегменту развоја, у наредном периоду је потребно спровести активности које могу да доведу до економске трансформације и које имају потенцијал да генеришу раст који је заснован на знању.

Општина Кнић у оквиру своје Општинске управе кроз оформљену Канцеларију за локални економски развој и инвестиције може у значајној мери допринети унапређењу оквира за развој институционалне инфраструктуре.

Кроз пружање сета услуга финансијске и нефинансијске подршке привреди обезбеђују се нова улагања, умрежавања постојећих привредника, унапређење људских капацитета, нова запошљавањима, као и развој и стицање нових знања и вештина ММСП сектора.

Директна подршка, како потенцијалним, тако и актуелним предузетницима, али и великим пословним системима подразумева редовно пружање потребних информација о могућностима унапређења пословања, могућностима финансирања и актуелној законодавно-правној регулативи, организовање едукативних и промотивних догађаја, пословно повезивање, пружање подршке у припреми и имплементацији пројеката, смањење административних препрека и друге услуге које доприносе унапређењу и промоцији привредног амбијента.

У циљу спровођења ове мере у наредном периоду је у плану реализација следећих пројеката, од којих се неки већ реализују: Грант шема за samozapoшљавање, Подршка запошљавању у постојећем МСПП – у, Едукације и промоција, Пројектне активности са партнерима, Подршка омладинском, женском, школском и другим врстама предузетништва, Формирање базе података привредних потенцијала општине Кнић, Унапређење веб портала за промоцију привреде општине Кнић.

Повећање квалитета и квантитета производње, унапређење постојећих и развој нових пословних перформанси и креирање нових иновативних производа високе додатне вредности,

уз пословање у складу са релевантним стандардима, директно утичу на одрживост привреде и обезбеђивање конкурентности.

Одговорна страна: Општина Кнић

Процењена вредност: 211 865 евра

Извори финансирања: Интерни и екстерни

Временски рок: Дугорочна мера

Допринос реализацији циљева одрживог развоја (ЦОР) Агенде 2030 Уједињених нација:

ДОСТОЈАНСТВЕН РАД И ЕКОНОМСКИ РАСТ

Циљ 8. Промовисати континуиран, инклузиван и одржив економски раст, пуну и продуктивну запосленост и достојанствен рад за све

8.2. Постизање виших нивоа економске продуктивности кроз диверсификацију, технолошку надоградњу и иновације, укључујући фокусирање на радно интензивне и високо профитабилне секторе

8.3. Промовисати развојно оријентисане политике које подржавају продуктивне активности, стварање достојанствених послова, предузетништво, креативност и иновативност и подстицати формализацију и раст микропредузећа, односно малих и средњих предузећа, укључујући и приступ финансијским услугама

Приоритетни циљ 1.2.

Унапређење пољопривредне производње

Пољопривредно земљиште је основни ресурс за пољопривредну производњу. Обим овог ресурса је ограничен, а његова квалитативна својства се могу кориговати само до извесне мере, при чему не без значајних трошкова и последица по животну средину. Најважнији природни потенцијал општине Кнић је пољопривредно земљиште које обухвата 2/3 територије општине. У укупној привреди пољопривреда у оствареном дохотку учествује са 76% и у оквиру ове гране становништво стиче доходак и егзистира искључиво од пољопривреде.

С друге стране, развој пољопривредно-прехранбеног сектора директно зависи од расположивости фактора производње, посебно земљишта, и могућности равноправног приступа свих привредних субјеката овом ресурсу под једнаким условима.

Територија општине Кнић је богат шумом, водом и плодном земљом. Овакав рељеф и плодна земља око реке Груже веома је погодан за ратарске и повртарске културе, а читаво подручје за воћарство и сточарство. Општина Кнић има могућност за развој органске пољопривреде која би обезбедила производњу високе вредне и здравствено безбедне хране, која ће бити извор здравља људи и животиња. Предност органске пољопривреде је очување и заштита животне средине, чиме се обезбеђује чисто земљиште, вода, ваздух и за наше потомке.

Гране пољопривреде које су најзаступљеније у општини Кнић су: сточарство, ратарство и воћарство, а све су веће могућности развоја повртарства као и интензивније примене агротехнике у постојећој производњи због повољних услова наводњавања, малог нагиба терена као и доброг земљишта. У погледу опремљености механизацијом, опремом и објектима може се рећи да није на задовољавајућем нивоу за успешну и економски исплативу производњу. Највећи проблем је у старости механизације као и спором увођењу технолошких решења. Неопходна је модернизација свих објеката за држање стоке, као и опремање објеката

савременом опремом како би они одговарали стандардима и захтевима високе производње. Треба истаћи да су капацитети за држање стоке на задовољавајућем нивоу, има доста објеката који нису у функцији, а који би уз мала финансијска улагања била приведена намени.

Индикатор	Почетна вредност	Циљана вредност
Број РПГ укључених у систем подршке руралном развоју	30% од укупног броја РПГ	50% од укупног броја РПГ до 2028.
Едуквано – стручно оспособљено минимум 500 пољопривредних произвођача из различитих области руралне економије	/	50 стручних трибина и 500 полазника
Број развијених и тржишно позиционираних локалних производа	/	2 нова до 2028.
Постављање аутоматских противградних лансирних станица	/	3 нове станице
Израђена и усвојена планска и развојна документа за сектор пољопривреде и руралног развоја	/	4 нова документа
Успостављена и ојачана удружења и задруге у области пољопривреде	/	подржано минимум 10 асоцијација пољопривредника
Успостављена међусекторска локална акциона група заснована на LEADER принципима ЕУ (ЛАГ)	/	1
Успостављен локални прогнозно-извештајни систем са новим аутоматским мерним станицама (АМС)	2 АМС	10 АМС
Укупно ха пољопривредних површина обухваћених електрификацијом у циљу наводњавања	/	минимум 80 ха
Укупно ха под воћарским културама	/	минимум нових 100 хектара
Повећан број кошница пчела	7.500	10.000
Завршена ревитализација сточне пијаце у Топоници	50% радова	100%
Завршена ревитализација зелених пијаца у Книћу и Гружи	50% радова	100%
Изградња прерадних капацитета за овчије месо у сарадњи са Удружењем одгајивача оваца Србије и Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде	/	100 % завршен пројекат изградње кланице и прерадних капацитета

Мера 1.2.1. Едукација становништва у руралним подручјима

Мера има за циљ креирање нових знања у складу са реалним потребама крајњих корисника. Мера ће посебно обухватити имплементацију постојећих и трансфер знања кроз међусобно повезивање креатора знања са пољопривредним произвођачима и другим становницима руралних средина. Ову меру је неопходно спроводити због неопходности праћења и примене савремених технологија у пољопривреди и изградње додатних вештина руралног становништва. Обуке је потребно спровести и области: ратарства, сточарства, воћарства, значају удруживања, агроекономије, могућности стварања полупроизвода из сопствених производа, оснаживању жена у агробизнису, органској производњи у повртарству, заштити производа са географским пореклом и брендирање производа.

Одговорна страна: Општина Кнић

Процењена вредност: 30.000 евра

Извори финансирања: интерни и екстерни (Општина Кнић, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде - МПШВ, донатори/фондови)

Временски рок: до 2028.

Мера 1.2.2. Брендирање територије општине Кнић у сектору аграра

Брендирање територије општине Кнић у сектору аграра, има за циљ да се изгради територијални идентитет општине у сектору аграра, подрже пољопривредни произвођачи и укаже на важност унапређења квалитета, изгледа и маркетиншке промоције пољопривредних производа. Сврха је стварање производа који су препознатљиви и брендирани, који могу да остваре бољу позицију и цену на тржишту. Општина Кнић је препознала значај квалитета производа, јер једино они могу бити конкурентни на тржишту. Из тог разлога ова мера има за циљ да се пружи подршка произвођачима у афирмацији производа и услуга, бољем тржишном позиционирању, унапређењу дизајна и препознатљивог изгледа којим ће се издвајати на тржишту. Овом мером биће обухваћено:

- Заштита порекла "Гружанске шљиве"
- Заштита порекла "Гружанског купуса"
- Брендирање пољопривредних производа са подручја општине Кнић
- Маркетинг и промоција пољопривреде општине Кнић на сајмовима и манифестацијама.

Одговорна страна: Општина Кнић

Процењена вредност: 80.000 евра

Извори финансирања: интерни и екстерни (Општина Кнић, МПШВ, донатори/фондови).

Временски рок: до 2028. Године

Мера 1.2.3. Изградња и јачање капацитета асоцијација у сектору аграра

Ова мером се унапређују институционални, технички и људски капацитети постојећих и успостављају се нове асоцијације пољопривредних произвођача и прерађивача кроз удружења и задруге у области пољопривреде. Улога удружења и задруга је веома значајна за унапређење пољопривредне производње, а посебно у делу едукације пољопривредних произвођача, као и повољности код набавке импута и пласмана пољопривредних производа, заједничко коришћење опреме, заједничко истраживање тржишта и заједнички пласман робе, али и друге активности које заједно треба да допринесу прилагођавању захтевима тржишта, развоју производње и пласмана.

Последњих година приметан је тренд пораста броја задруга и удружења. Специјализована ратарска задруга „Еко фармер кооп Гружа“, Земљорадничка задруга "Баранка", Пчеларкса задруга Про фарминг груп у Бумбаревом Брду, Воћарска задруга Воћар Гружа Жуње, Општа земљорадничка задруга Гунцати и Земљорадничка задруга Гривац. У току је процес формирања удружења „Моравка“, као и удружења пчелара.

Посебна пажња биће посвећена подршци у формирању Локалне акционе групе на територији општине Кнић и неке од суседних општина, која се заснива на међуопштинском и међусекторском партнерству које је засновано на LEADER принципима ЕУ.

Одговорна страна: Општина Кнић.

Процењена вредност: 100.000 евра

Извори финансирања: интерни и екстерни (Општина Кнић, МПШВ, донатори/фондови)

Временски рок: до 2028.

Мера 1.2.4. Доношење и имплементација планских и развојних докумената из области пољопривреде

У настојању да се што јасније трасира правац развоја пољопривредног сектора општине Кнић као и да се дефинишу мере и активности за обнову и активирање развојних потенцијала у сектору агара, потребно је израдити планска и развојна документа. Планским документима ће се поред активности дефинисати и оквир буџетске подршке за имплементацију активности и пројеката. У оквиру ове мере биће обухваћено:

- Доношење програма заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта
- Доношење Програма развоја пољопривреде
- Израда студије изводљивости наводњавања пољопривредних површина са акумулације Гружа и осталих изворишта
- Рејонизација и мапирање на основу климатских и земљишних карактеристика за специфичну врсту производње
- Формирање јединствене базе података производних и људских ресурса у сектору руралног развоја са подручја општине Кнић
- Имплементација АгроГИС система

Одговорна страна: Општина Кнић.

Процењена вредност: 60.000 евра

Извори финансирања: интерни и екстерни (Општина Кнић, МПШВ, донатори/фондови, национални и међународни конкурси и пројекти).

Временски рок: до 2028. године

Мера 1.2.5. Унапређење примарне пољопривредне производње

Територија општине богата је водом и плодном земљом. Овакав рељеф и плодна земља око реке Груже веома је погодан за ратарске и повртарске културе, а читаво подручје за воћарство и сточарство. Општина Кнић има могућност за развој органске пољопривреде која би обезбедила производњу високе вредне и здравствено безбедне хране, која ће бити извор здравља људи и животиња. У оквиру мере потребно је реализовати активности и мере које имају за циљ повећање површина под засадима и набавку механизације и опреме. Мера ће обухватити:

- Формирање експерименталних засада шљиве ранке на површини од 20 ха
- Развој повртарске производње, лековитог и зачинског биља
- Развој производње цвећа на територији општине Кнић
- Развој пчеларства на територији општине Кнић
- Подршка женама у агробизнису
- Субвенционисање примарне пољопривредне производње, набавке механизације, опреме и улагања у физичку инфраструктуру пољопривредних газдинстава

Одговорна страна: Општина Кнић.

Процењена вредност: 800.000 евра

Извори финансирања: интерни и екстерни (Општина Кнић, МПШВ, донатори/фондови)

Временски рок: до 2028. године

Мера 1.2.6. Електрификација пољопривредних површина

На територији општине Кнић постоје изражене промене у приносима пољопривредних производа из године у годину. Смањење приноса је директна последица неповољнијих климатских прилика пре свега суше. Наводњавање је у оваквим условима и годинама најбитнији елемент, пре свега због промене климе и других топлих лета са мало падавина. Набавка система за наводњавање је подржана кроз субвенционисање од стране локалне самоуправе и Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и кроз овај вид подршке системи су доступни пољопривредницима.

Након куповине и инсталирања ових система, највећи проблем настаје приликом потрошње енергента за покретање система за наводњавање. Најчешће трошени енергент представља гориво, било да се ради о дизелу или бензину, а како је цена и једног и другог енергента изузетно висока а потрошња велика у сезони наводњавања, долази до оправданости улагања у систем електрификације поља и покретања система за наводњавање на електричну енергију као много јефтинијег енергента. Електрификацијом поља, не само да се отвара могућност покретања система за заливање на отвореном, већ и подизања великих стакленика и пластеника на пољима, чиме ће се директно повећати производња у заштићеним условима. Ово је посебно важно за равничарске делове општине Кнић поред реке Груже. Овом мером је предвиђено да се до 2028.године обезбеди електрификација за наводњавање минимум 80 ха пољопривредних површина.

Одговорна страна: Општина Кнић.

Процењена вредност: 200.000 евра

Извори финансирања: интерни и екстерни (МПШВ, ИПАРД програм РС, страни донатори/фондови).

Временски рок: до 2028. године

Мера 1.2.7. Унапређење система противградне заштите

Са територије шумадијског управног округа радарски центар "Бешњаја" брани општину Кнић од потенцијалних претњи градом. На територији општине Кнић укупан број активиран лансирних станица 15, колико је и стрелаца. Део трошкова ангожавања стрелаца и набавке противградних ракета је из буџета општине Кнић. Присутан је вишегодишњи проблем недовољног броја противградних ракета за сезону април-октобар. Такође како би се управљало овим ризиком на ефикасан начин неопходно је улагање у пројекте за инсталацију аутоматских лансирних станица заједно са Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде, а као подршка систему за оперативно спровођење одбране од града. Аутоматске противградне станице у земљама Европске уније већ одавно се користе у систему одбране од временских непогода, док се у Србији оне примењују у последњих неколико година, као савремен начин заштите од града. Оквирна цена по једној станици је 60.000 евра, а за територију општине Кнић према проценама довољне су 3 станице. Предност аутоматске станице је и то што више није потребно ангажовати стрелце на терену. Уз аутоматске станице потребно је набавити и ракете које су укључене у планирани буџет.

Одговорна страна: Општина Кнић.

Процењена вредност: 320.000 евра

Извори финансирања: интерни и екстерни (МПШВ, ИПАРД програм РС, страни донатори/фондови, међународни пројекти)

Временски рок: до 2028. године

Мера 1.2.8. Успостављање локалног прогнозно-извештајног система

Мера има за циљ унапређење пољопривредне производње воћа, грожђа, житарица, кроз осигурање услова за интегралну производњу. Интегрална заштита заснива се на правовременој прогнози појаве болести и штеточина како би третирање пестицидима било правовремено и ефикасно. У предходним годинама метеоролошке прилике у Шумадији нису биле наклоњене пољопривредним произвођачима. Све то је утицало на приносе који су били далеко мањи од просека у земљама ЕУ.

Како се сличне ситуације не би догађале тј. како би се последице штетних инсеката и болести свеле на минимум неопходно је предузети превентивне мере. Мере би се огледале у виду постављана 10 аутоматских метеоролошких станица. Метео станице ће бити постављене у 10 одабраних села и оне ће давати податке о количини падавина, температури и влажности ваздуха и земљишта, што би омогућило прогнозу настанка болести и упозорење произвођачима да у кратком временском периоду (5 – 7 сати) делују правовремено и примене средства за заштиту биља на прави начин и у количинама у складу са јачином инфекције.

Прогноза болести би утицала на смањење употребе пестицида, очување природних непријатеља патогена и штеточина, појаву резистентности пестицида и значајно био смањен негативан утицај пестицида на становништво и животну средину. Све ово би утицало да се пољопривредна производња у овом крају подигне на један виши ниво, а самим тим и до повећања економске моћи села што ће утицати да млади остају на селу и баве се пољопривредом на породичном имању.

Одговорна страна: Општина Кнић.

Процењена вредност: 60.000 евра

Извори финансирања: интерни и екстерни (МПШВ, ИПАРД програм РС, страни донатори/фондови).

Временски рок: до 2028. година

Мера 1.2.9. Изградња инфраструктурних и техничких капацитета за подршку руралном развоју

Мера обухвата завршетак изградње инфраструктурних капацитета за продају локалних пољопривредних производа и подршку развоја инфраструктурних капацитета у сектору сточарства. Изградња зелене пијаце у Книћу је започета и потребно је завршити инвестицију. Ревитализација зелених пијаца обухвата и изградњу нове зелене пијаце у Гружи. Мера обухвата следеће инвестиције:

- Завршетак изградње и ревитализације зелене пијаце Книћу (процењена вредност за завршетак инвестиције је 70 милиона динара)
- Изградња зелене пијаце у Гружи (процењена вредност за инвестицију је 20 милиона динара)
- Изградње сточне пијаце у Топоници (процењена вредност за инвестицију је 10 милиона динара)
- Подршка Удружењу одгајивача оваца Србије у изградњи кланице. Процењена вредност укупног пројекта је 3 милиона евра, од чега ће се подршка општине Кнић дефинисати након израде пројектно-техничке документације и усаглашавања са партнерима на пројекту. Оквирно узимајући у обзир инфраструктурне капацитете које ће општина Кнић одредити за подршку удружењу процењује се да ће допринос општине пројекту бити око 1 милион евра.

Одговорна страна: Општина Кнић.

Процењена вредност: 1.850.000 евра

Извори финансирања: интерни и екстерни (МПШВ, ИПАРД програм РС, страни донатори/фондови, општина Кнић, Удружење одгајивача оваца Србије).

Временски рок: до 2028. године

Приоритетни циљ 1.3.

Развој туризма

Општина Кнић читавом територијом припада подручју Груже, најживописнијем делу Шумадије, која својим положајем и даром природе има идеалне услове за развој туризма.

Туризам у овим крајевима почео интезивније да се развија седамдесетих година прошлог века, када су сеоска домаћинства отворила врата својих домова за пријем првих туриста. У истом периоду отвара се тадашњи мотел, сада хотел, Равни Гај са већим, за то време, смештајним капацитетима. Од видова туризма видови туризма су излетнички, сеоски, ловни, верски, спортско-рекреативни. Када је у питању сеоски туризам окосницу туристичке понуде чине села Борач, Кнић, Жуње, Губеревац, Честин, Драгушица и Гривац.

Индикатор	Почетна вредност	Циљана вредност
Број посета туриста	/	150.000 до 2028. године
Број смештајних капацитета у сеоском туризму	30	150
Број газдинстава која пружају услугу сеоског туризма	6	минимум 30
Број едукованих носиоца туристичких домаћинстава	/	минимум 30
Број студијских посета примерима добре праксе	/	минимум 5
Израђена секторска Стратегија развоја туризма општине Кнић	/	100%
Успостављање водичке службе на територији општине	/	100%
Изграђена инфраструктура за одржавање такмичења из области спорта на води	/	100%
Туристичке организације општине Кнић део регионалне иницијативе за развој и подршку туризму	/	100%
Постављена туристичка сигнализација	/	100%
Обележавање и уређење пешачких и бициклистичких стаза	2	минимум 5 до 2028. године
Број уређених извора у сеоским срединама	/	минимум 1
Опремање ловачких домова у Гружи и Книћу	/	2
Изградња визиторског центра	/	1
Реконструкција Дома културе у Борчу	/	1
Адаптација и опремање планинарског дома у Лесковцу	/	1

Мера 1.3.1. Јачање институционалних и људских капацитета у сектору туризма

Како би се унапредио сектор туризма у наредном периоду потребно је знатно ојачати институционалне капацитете. Јачање капацитета сеоских туристичких домаћинстава је такође једна од активности коју је потребно константно спроводити током реализација плана развоја. Мера ће обухватити пре свега израду секторске Стратегије развоја туризма општине Кнић. Успостављање водичке службе на територији општине и укључивање Туристичке организације општине Кнић у регионалне иницијативе за развој и подршку туризму су такође део ове мере. Посебан сегмент биће посвећен изградњи и јачању људских ресурса у сектору

руралног туризма кроз едукацију и студијске посете носилаца сеоских туристичких домаћинстава иностраним и домаћим пружаоцима услуга. Едукација ће се спроводити на тему стандарда и примерима добре праксе сеоског туризма у Србији и ЕУ. Мера обухвата:

- Израду секторске Стратегије развоја туризма општине Кнић
- Едукацију и студијске посете носилаца сеоских туристичких домаћинстава
- Успостављање водичке службе на територији општине
- Укључивање Туристичке организације општине Кнић у регионалне иницијативе за развој и подршку туризму

Одговорна страна: Општина Кнић.

Процењена вредност: 150.000 евра

Извори финансирања: интерни и екстерни (Министарство туризма, трговине и телекомуникација, МПШВ, ИПАРД програм РС, страни донатори/фондови, међународни пројекти)

Временски рок: до 2028. године

Мера 1.3.2. Очување традиције народних обичаја, народне кухиње и народног стваралаштва кроз унапређење постојећих и организацију нових манифестација

Захваљујући великом броју манифестација које се организују у току године у општини Кнић заступљен је и овај вид туризма. Туристи највише посећују гастрономске манифестације као што су: гулашијаде, пасуљијаде, разни котлићи, вашари, спортске манифестације и сл. Мера обухвата подршку одржавању постојећих туристичких манифестација, унапређењу техничких услова и капацитета како би се унапредио манифестациони туризам у сеоским подручјима и створили услови за пријем већег броја гостију. Манифестације које су обухваћене овом мером су:

- „Гулашијада“ Честин
- „Пасуљијада“ Лесковац
- Балосавски котлић
- Фото сафари у Борчу

Одговорна страна: Општина Кнић.

Процењена вредност: 60.000 евра

Извори финансирања: интерни и екстерни (Министарство туризма, трговине и телекомуникација, МПШВ, ИПАРД програм РС, страни донатори/фондови, међународни пројекти, Општина Кнић)

Временски рок: до 2028. године

Мера 1.3.3. Унапређење инфраструктурних капацитета у сектору туризма

На територији општине налази се велики број туристичких локација које пружају могућности дневних и вишедневних излета како домаћим, тако и иностраним гостима. Поред природних лепота, ту су и значајне туристичке локације које пружају могућности упознавања са историјом, културом и старим и новим обичајима нашега народа, односно нематеријалним културним наслеђем. Гледишке планине, Котленик, Јешевац и Борачки крш привлаче велики број излетника, планинара и љубитеља активног одмора и боравка у природи. Општину посећују и бициклисти захваљујући обележеној бициклистичкој стази. Како би се наведени потенцијали ставили у функцију потребно је предузети низ пројектних активности које су дефинисане кроз ову меру. Пројектне активности обухватиће и наставак активности на развоју

ловног туризма и реконструкцију објеката за потребе туризма (Дом културе у Борчу и Планинарски дом у Лесковцу). Мера обухвата:

- Изградња инфраструктуре за одржавање такмичења из области спорта на води на Гружанском језеру
- Израда пројектно – техничке документације и постављање туристичке сигнализације
- Израда мултимедијалне базе туристичке понуде општине Кнић (мапа – инфо табла туристичког потенцијала општине Кнић)
- Обележавање и уређење пешачке стазе „Борачки крш“ (обележити стазу, инфо таблама урадити одморишта, обезбедити места за видиковце)
- Обележавање пешачке стазе Каменац – Каленић
- Изградња визиторског центра
- Реконструкција Дома културе у Борчу за потребе туризма
- Адаптација и опремање ловачког дома у Книћу
- Адаптација и опремање ловачког дома Гружи
- Адаптација и опремање планинарског дома у Лесковцу
- Уређење «Хајдучког извора» у Губеревцу.

Одговорна страна: Општина Кнић.

Процењена вредност: 1.000.000 евра

Извори финансирања: интерни и екстерни (Министарство туризма, трговине и телекомуникација, МПШВ, Општина Кнић, ИПАРД програм РС, страни донатори/фондови, међународни пројекти)

Временски рок: до 2028. године

Допринос реализацији циљева одрживог развоја (ЦОР) Агенде 2030 Уједињених нација:

СВЕТ БЕЗ ГЛАДИ

2.3 До 2030. удвостручити пољопривредну продуктивност и приходе малих произвођача хране, а посебно жена, аутохтоних народа, породичних пољопривредних произвођача, сточара и рибара, кроз безбедан и једнак приступ земљишту, другим производним ресурсима и подацима, сазнањима, финансијским услугама, тржиштима и могућностима за остваривање додатне вредности, односно за запошљавање ван пољопривреде

2.4. До 2030. обезбедити одрживе системе за производњу хране и применити отпорне пољопривредне праксе за повећање продуктивности и производње, које помажу у одржавању екосистема, које јачају капацитет за прилагођавање климатским променама, екстремним временским условима, сушама, поплавама и осталим катастрофама, и које прогресивно побољшавају квалитет земљишта и тла

2.а. Повећати инвестирање, укључујући кроз побољшану међународну сарадњу, у руралну инфраструктуру, пољопривредна истраживања и саветодавне услуге, развој технологије и банака биљног и сточног генетског материјала како би се унапредили пољопривредни производни капацитети у земљама у развоју, а посебно у најмање развијенијим земљама

ДОСТОЈАНСТВЕН РАД И ЕКОНОМСКИ РАСТ

8.9. До 2030. осмислити и применити политике за промовисање одрживог туризма који ствара радна места и промовише локалну културу и производе.

ИНДУСТРИЈА, ИНОВАЦИЈЕ И ИНФРАСТРУКТУРА

9.1. Развити квалитетну, поуздану, одрживу и отпорну инфраструктуру, укључујући регионалну и прекограничну инфраструктуру, како би се подржали економски развој и људско благостање, са фокусом на јефтином и једнаком приступу за све

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 2:

ИНФРАСТРУКТУРА И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Приоритетни циљ 2.1:

Унапређење комуналне инфраструктуре

На територији општине Кнић евидентирано је укупно 96 водовода, који служе за снабдевање водом становништва општине. Општинским водоводним системом управља ЈКП „Комуналац“, а водом се снабдева 1312 домаћинстава. Три месне заједнице, Рашковић, Кнић и Грабовац снабдевају се водом са централног изворишта у Рашковићу ("Рибешка глава"). Дужина главног цевовода цеви са изворишта у Рашковићу је 3.800 m. МЗ Вучковица се снабдева водом са резервоара „Липе“, који је везан на грузански водоводни систем, а МЗ Груза, део Пајсијевића, Честина и Липнице, снабдева се водом са система „Груза“, цевовод за Крагујевац. Делови насељених места Балосаве и Губеревац који су низводно од Акумулације „Груза“ снабдевају се са водосистема који снабдева Град Краљево. Остало становништво се водом снабдева из сопствених бунара, мањих каптажа и сеоских водовода.

Узимајући у обзир лошу електро мрежу на већем делу општине Кнић, снабдевање електричном енергијом је делимично задовољавајуће. Несигурност напајања потрошача и незадовољавајући квалитете електричне енергије за последицу имају чест пад напона, велике губитке и хавариска искључења.

На територији општине, телекомуникациона инфраструктура је лошег квалитета што за последицу има пад броја телефонских прикључака. Такође, и покривеност интернетом је на незадовољавајућем нивоу.

Индикатори	Почетно стање	Жељено стање
% становника који се снабдева водом општинским водоводним системом	20%	60%
Повећана капацитета изворишта "Рибешка глава"	9 л/сек	30 л/сек
Број новоизграђених електроенергетских објеката напонских нивоа од 35/10 кV и 10/0,4 кV	0	1 + 2
% реконструисане нисконапонске мреже	0	100%
% територије покривен оптиком	0	20%

Мера 2.1.1: Повећање капацитета изворишта

Капацитети централног изворишта у Рашковићу ("Рибешка глава") и система „Липе“ у Вучковци су недовољни да задовоље растуће потребе становништва и привреде. Настале климатске промене се огледају у већем броју сушних дана, нарочито изражених у летњем периоду. Мање количине воде за пиће од потребних, доводе до немогућности нормалног снабдевања у свим деловима општине, као и до рестрикција у водоснабдевању потрошача. Реконструкцијом и доградњом централног изворишта "Рибешка глава" и изградњом додатног резервоара на систем „Липе“ повећао би се капацитет за минимум 20%. Прикључењем месних заједница, које су у непосредној близини, на магистрални цевовод Груза – Крагујевац обезбедило би се континуирано и квалитетно снабдевање водом за пиће на територији општине Кнић.

Одговорна страна: Општина Кнић, ЈКП „Комуналац“
Процењена вредност: 1.850.000 евра
Извори финансирања: екстерни и делом интерни
Рок за реализацију: дуги, 7 - 10 година

Мера 2.1.2: Осавремењавање постојећих изворишта и реконструкција водоводне мреже у сеоском подручју

Знатан број сеоских домаћинстава водом се снабдева из сопствених бунара, мањих каптажа и сеоских водовода. Највећи број сеоских водовода саграђен је у периоду од 1960. године до 1970. године, а мали број ових водовода је касније реконструисан и модернизован. Већина водовода има каптажни водозахват који се не може сматрати водама дубоке издани већ неиспитаним подземним водама. Поменути водоводи су најчешће грађени без потпуне техничке документације, углавном самоиницијативно од стране групе грађана или Савета месних заједница. За већину сеоских водовода разводна мреже је од азбестних цеви, а неки од водовода су руинирани и не врши се провера хигијенске исправности воде. Ова мера подразумева израду комплетне техничке документације, на основу затеченог стања и планираних радова на реконструкцији каптажа и замени постојеће разводне мреже од азбестних цеви.

Одговорна страна: Општина Кнић, ЈКП „Комуналац“, Савети МЗ
Процењена вредност: 1.000.000 евра
Извори финансирања: екстерни и делом интерни
Рок за реализацију: средњи, 4 - 6 година

Мера 2.1.3: Реконструкција нисконапонске мреже и изградња додатних електроенергетских објеката

За задовољење будућих потреба, како категорије широка потрошња (домаћинства), тако и потрошача на високом и ниском напону (очекиваним оживљавањем малих предузећа и предузетника), неопходна је изградња додатних преносних и производних електроенергетских објеката са пратећом преносном мрежом. Као неопходност квалитеног и стабилног снабдевања неопходно је реконструисати постојећу нисконапонску мрежу. Садашња нисконапонска мрежа је на дрвеним стубовима и са недовољним пресеком проводника, углавном у ванградском подручју и карактеришу је изводи великих дужина. До краја планског периода целокупна надземна мрежа буће изграђена на бетонским стубовима са одговарајућим пресеком проводника. Овим ће бити елиминисан и највећи део губитака електричне енергије, који ће бити сведен на прихватљиви ниво, мањи од 0,5% укупне потрошње.

Одговорна страна: ЕПС – Електропривреда Србије, Општина Кнић
Процењена вредност: 850.000 евра
Извори финансирања: екстерни
Рок за реализацију: дуги, 7 - 10 година

Мера 2.1.4: Осавремењавање телекомуникационе инфраструктуре

Број телефонских централа, на територији општине, задовољава потребе корисника. Главно ограничење даљег развоја је неблагоприятно планирање за прелазак на нове врсте технологија. Регионални просторни план за подручје Шумадијског, Поморавског, Рашког и Расинског управног округа обухвата и општину Кнић, као део територије кроз коју ће пролазити магистрални оптички кабл. Овим се отварају велики потенцијали за изградњу и реализацију

DSLAM уређаја који су услов за даљу реализацију ADSL прикључака IPTV телевизије и других врста сервиса корисницима. Изградња нове оптичке телекомуникационе инфраструктуре, која ће омогућити савремену интернет конекцију, знатно ће повећати брзину преноса сигнала и допринеће подизању квалитета живота становника општине Кнић.

Одговорна страна: ЈП Телеком Србије, Општина Кнић

Процењена вредност: 1.500.000 ЕУР

Извори финансирања: екстерни и делом интерни

Рок за реализацију: дуги, 7 - 10 година

Допринос реализацији циљева одрживог развоја (ЦОР) Агенде 2030 Уједињених нација:

Циљ 6 : Обезбедити доступност и одрживо управљање водом и санитарне услове за све.

6.1 До краја 2030. постићи универзалан и једнак приступ безбедној и јефтиној пијаћој води за све.

6.3 До краја 2030. унапредити квалитет воде смањењем загађења, елиминисати расипање и на најмању могућу меру свести испуштање опасних хемикалија и материјала, преполовити удео непрочишћених отпадних вода и значајно повећати рециклирање и безбедну поновну употребу на глобалном нивоу.

Циљ 11. Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим

11.3 До 2030. унапредити инклузивну и одрживу урбанизацију и капацитете за партиципативно, интегрисано и одрживо планирање и управљање људским насељима у свим земљама

11.а Подржати позитивне економске, социјалне и еколошке везе између урбаних, периферних и руралних области оснаживањем националног и регионалног развојног планирања

Циљ 12. Обезбедити одрживе обрасце потрошње и производње

12.2. До 2030. постићи одрживо управљање и ефикасно коришћење природних ресурса

Приоритетни циљ 2.2:

Унапређење локалне путне инфраструктуре и неопходне пратеће документације

Географски положај општине Кнић обезбеђује веома добру саобраћајну повезаност са околином. Саобраћај се углавном одвија преко државних путних праваца Крагујевац – Чачак, Крагујевац – Краљево, Кнић – Баре, Крагујевац - Горњи Милановац, преко којих се обезбеђују излазак на ауто-пут Београд-Ниш и Ибарску магистралу. Укупна дужина путне мреже на територији општине Кнић износи 124,5 км, од чега су 92 км општински путеви и то 66 км асфалтних. Релативно дуга путна мрежа и недовољно средстава у буџету локалне самоуправе за последицу имају неадекватно инвестиционо одржавање, а самим тим ни квалитет коловоза није на завидном нивоу.

Изградњом Гружанског коридора, нове брзе саобраћајнице Крагујевац – Мрчајевци, општина ће бити повезана са Моравским коридором и Коридором 11. Овакав стратешки пројекат изискује измене и усаглашавања неопходне документације и изградњу нових и реконструкцију постојећих општинских саобраћајница.

Индикатори	Почетно стање	Жељено стање
Измењен Просторни план општине Кнић + усаглашена урбанистичко-просторна документација	1 + 1	1 + 1
Изграђена нова локална путна инфраструктура	0	50 км
Реконструисани општински путеви, улице и тротоари	0	70 км

Мера 2.2.1: Измена планске документације

Просторни план посебне намене за новопланирани Гружански коридор изискује усаглашавање постојеће просторно-урбанистичке документације општине Кнић. У наредном периоду је обавезно усклађивање постојећих докумената у циљу просторно-урбанистичког планирања повезивања будуће брзе саобраћајнице са постојећим државним и општинским путним правцима на територији општине Кнић. Гружанско језеро, као локалитет од изузетног значаја, не само за општину, већ и шире, изискује потпуно планско дефинисање, просторни план посебне намене и пратећи урбанистички планови.

Одговорна страна: Општина Кнић

Процењена вредност: 120.000 евра

Извори финансирања: екстерни и делом интерни

Рок за реализацију: кратки, 1 - 3 године

Мера 2.2.2: Реконструкција постојеће и изградња нове путне инфраструктуре

Стање путева на појединим деоницама није задовољавајуће, како у погледу стања коловозне површине, тако и у погледу осталих елемената пута који угрожавају безбедно одвијање саобраћаја прописаним брзинама. Неопходна је реконструкција већег дела путне мреже са пратећим елементима (банкине, канали, мостови) и изградња у циљу повезивања са државним путевима, општинским центром и центрима у мрежи насеља суседних општина.

У циљу подизања услова пословања, неопходна је изградња приступних и комуналних саобраћајница у Пословној зони „Равни гај“.

Одговорна страна: Општина Кнић

Процењена вредност: 3.600.000 евра

Извори финансирања: екстерни и делом интерни

Рок за реализацију: дуги, 7 - 10 година

Допринос реализацији циљева одрживог развоја (ЦОР) Агенде 2030 Уједињених нација:

Циљ 11. Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим

11.2 До 2030. обезбедити приступ сигурним, приуштивим, доступним и одрживим транспортним системима за све, побољшати безбедност на путевима, пре свега проширењем јавног превоза, с посебном пажњом на потребе оних у стањима рањивости, жена, деце, особа са инвалидитетом и старијих лица

11.3 До 2030. унапредити инклузивну и одрживу урбанизацију и капацитете за партиципативно, интегрисано и одрживо планирање и управљање људским насељима у свим земљама

Приоритетни циљ 2.3:
Унапређење управљања отпадним водама

Услед недовољно развијене канализационе мреже и постојања несаниратних септичких јама, на територији општине Кнић, присутно је загађење површинских и подземних вода и земљишта. Покривеност територије општине канализационом мрежом је незадовољавајућа. У градском подручју изграђено и око 17 км канализационе мреже, а укупан број домаћинстава прикључених на канализациону мрежу је 194. Само 1/6 испуштених отпадних вода је у систему за одвођење. Остатак се неконтролисано испушта.

Ни у једном од сеоских насеља на територији општине не постоји канализациони систем. У селима је одвођење фекалних отпадних вода решено септичким јамама. Већина ових септичких јама не испуњава прописане стандарде и изведене су веома лоше.

Успостављање функционалног и одрживог система управљања и третмана отпадних вода је један од приоритета у следећем планском периоду.

Индикатори	Почетно стање	Жељено стање
Повећан број прикључака на канализациону мрежу	370	3000
% територије општине Кнић са које се отпадне воде прикупљају системски и контролисано	16%	60%
Број система за пречишћавање отпадних вода у градском подручју + сеоском подручју	0 + 0	1 + 4

Мера 2.3.1: Реконструкција постојеће и изградња нове канализационе мреже на територији целе општине

Неопходно је знатно проширење канализационе мреже на целој територији општине. У делу градског подручја приметна је велика разлика између броја прикључака на централни систем водоснабдевања и броја прикључака на канализациону мрежу. Мрежу фекалне канализације, секундарну и део примарне, у градском подручју је неопходно проширити за 50км, како би се повећао број прикључака на одводну мрежу и у наредном периоду сукцесивно приближио броју прикључака водоводне мреже. У сеоским насељима је одвођење фекалних отпадних вода решено септичким јамама, од којих већина не испуњава прописане стандарде. Изградњом 50 км нове примарне и секундарне мреже уз неопходан колекторски систем у околним сеоским насељима, уз могућност фазног коришћења водонепропусних септичких јама, знатно би се унапредио животни стандард становништва и смањило загађење околине.

Одговорна страна: Општина Кнић, ЈКП „Комуналац“

Процењена вредност: 15.000.000 евра

Извори финансирања: екстерни и делом интерни

Рок за реализацију: дуги, 7 - 10 година

Мера 2.3.2: Изградња постројења за третман отпадних вода

Локална самоуправа је израдила Студију управљања отпадним водама за целокупну територију општине Кнић, док је за највеће насеље, градско насеље, завршен и Пројекат изградње система за пречишћавање отпадних вода. У току је и израда неопходне пројектно техничке документације за још 4 постројења за третман отпадних вода. Изградња ових постројења је планирана у најгушће насељеним сеоским подручјима. Изградњом планираних

постројења и реализацијом активности из мере 2.3.1 знатно би се смањио удео испуштања нетретираних фекалних вода са територије општине чиме би се знатно смањило загађење водотокова и земљишта.

Одговорна страна: Општина Кнић, ЈКП „Комуналац“

Процењена вредност: 6.000.000 евра

Извори финансирања: екстерни и делом интерни

Рок за реализацију: дуги, 7 - 10 година

Мера 2.3.3: Изградња система атмосферске канализације

На територији општине не постоји систем атмосферске канализације. Атмосферске воде се уливају у фекалну канализацију која нема капацитета да прими веће количине воде у време интензивних падавина, па долази до повремених изливања.

У селима на територији општине постоји углавном отворени систем канала, углавном земљани, у који се улива атмосферска канализација. Ова канализација се неконтролисано излива на повољним местима у оближње јаруге и удолине.

Узимајући у обзир чињеницу не захтевају посебан третман и пречишћавање и да су трошкови третмана отпадних вода значајни, рационално би било атмосферску воду враћати у речне сливове. Ово захтева раздвајање атмосферске од фекалне канализације.

Процењује се да је у градском, централном и периурбаном подручју општине Кнић, потребно изградити 55 км атмосферске канализације. У селима је неопходно проширење постојећих отворених система и омогућавање контролисаног одливања до повољних места или споја са ближим водотоковима.

Одговорна страна: Општина Кнић, ЈКП „Комуналац“

Процењена вредност: 12.250.000 евра

Извори финансирања: екстерни и делом интерни

Рок за реализацију: дуги, 7 - 10 година

Допринос реализацији циљева одрживог развоја (ЦОР) Агенде 2030 Уједињених нација:

Циљ 6 : Обезбедити доступност и одрживо управљање водом и санитарне услове за све

6.3 До краја 2030. унапредити квалитет воде смањењем загађења, елиминисати расипање и на најмању могућу меру свести испуштање опасних хемикалија и материјала, преполовити удео непрочишћених отпадних вода и значајно повећати рециклирање и безбедну поновну употребу на глобалном нивоу

6.6 До краја 2030. заштитити и обновити екосистеме повезане са водом, укључујући планине, шуме, плавна земљишта, реке, издане и језера.

Приоритетни циљ 2.4:
Чиста општина = здрава животна средина

Сав комунални отпад се одлаже на санитарном сметлишту чија је локација у Рашковићу. На овом месту, које заузима површину од 1,9 ха, годишње се одлаже око 6103 т генерисаног, комуналног отпада. На истој локацији се одлаже и остали неопасни отпад. Постојећи капацитети ове локације су искоришћени, тако да будуће одлагање постаје несигурно и опасно по животну средину.

Континуирано се врши уклањање дивљих сметлишта. И поред тога, на територији општине регистрована су више дивља сметлишта, која се и поред уклањања отпада, стално пуне.

Управљање рециклабилним отпадом није довољно разрађено.

Индикатори	Почетно стање	Жељено стање
Санитарно сметлиште	1	0
Регистрована дивља сметлишта	5	0
Број еко трибина и еко викенда на годишњем нивоу	0	3 + 6 мин
Повећање пошумљених површина у Книћу	32,6%	мин 40%

Мера 2.4.1: Затварање постојећег, санитарног сметлишта

Потписивањем од стране општине Кнић уговора (2021. године) за формирање регионалне депоније у Крагујевцу кренуло се у дугоочекивану реализацију плана Регионалне депоније Витлиште у Крагујевцу. До формирања депоније користи се постојећа у Книћу. Услугом организованог скупљања комуналног отпада, коју обавља ЈКП „Комуналац“, у градској и приградској области, обухваћено је 80% становништва. На локацији санитарног сметлишта у месту Рашковић количине отпада су знатне, тако да и поред одржавања локације од стране ЈКП „Комуналац“, није могуће са сигурношћу спречити евентуалне негативне последице. Активности на затварању, санацији и рекултивацији ове локације представљају приорите општине у наредном планском периоду. Неопходно је истовремено наставити реализацију започетог програма трајног одлагања комуналног отпада на регионалном нивоу, у конзорцијуму са околним општинама.

Одговорна страна: Општина Кнић, ЈКП „Комуналац“

Процењена вредност: 350.000 евра

Извори финансирања: екстерни и делом интерни

Рок за реализацију: средњи, 4 - 6 година

Мера 2.4.2: Чишћење дивљих депонија

Постојање дивљих сметлишта је евидентан проблем и на територији општине Кнић. У склопу својих редовних активности ЈКП „Комуналац“ врши континуирано уклањање дивљих сметлишта. И поред тога, на 5 локација у општини, сметлишта се стално обнављају и након уклањања. Након коначног чишћења локације и санације простора, постављањем природних препрека прилазу локацијама и чешћом контролом надлежних инспекција трајно решити постојећи проблем.

Одговорна страна: Општина Кнић, ЈКП „Комуналац“

Процењена вредност: 300.000 евра

Извори финансирања: екстерни и делом интерни

Рок за реализацију: кратки, 1 - 3 године

Мера 2.4.3: Подизање свести и информисаности грађана о значају здраве животне средине

Мера подразумева развој и реализацију програма који ће грађанима на јасан и прихватљив начин објаснити важност и предности правилног одлагања отпада, одговорности сваког појединца за очување и начинима одговорног поступања према животној средини. Поред одржавања минимум 3 трибине на тему очувања животне средине, планирана је израда едукативних лифлета и постера, а све у циљу „агресивне“ едукације грађана. Кампање едукације ће се реализовати континуирано на годишњем нивоу у наредном планском периоду.

Одговорна страна: Општина Кнић, ЈКП „Комуналац“, предшколске и школске установе, удружења грађана

Процењена вредност: 20.000 евра годишње

Извори финансирања: интерни

Рок за реализацију: дуги, 7 - 10 година

Мера 2.4.4: Изградња зелених површина

Овом мером је предвиђено озелењавање општине Кнић. На територији општине шумама газдује ШГ „Крагујевац“. Укупна површина државних и приватних шума према подацима из 2011. године износи 13.463 ха, односно 32,6% укупне територије општине. Овај проценат је и даље испод планираног оптимума Републике Србије (40%) те је неопходно извршити пошумљавање нових површина. Изградња најмање 1 дечијег парка у центру града и по 1 у приградским месним заједницама знатно ће побољшати квалитет ваздуха.

Одговорна страна: Општина Кнић, ШГ „Крагујевац“, приватни сектор, удружења грађана

Процењена вредност: 280.000 евра

Извори финансирања: екстерни и делом интерни

Рок за реализацију: дуги, 7 - 10 година

Допринос реализацији циљева одрживог развоја (ЦОР) Агенде 2030 Уједињених нација:

Циљ 11. Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим

11.3 До 2030. унапредити инклузивну и одрживу урбанизацију и капацитете за партиципативно, интегрисано и одрживо планирање и управљање људским насељима у свим земљама

11.6 До 2030. смањити негативан утицај градова на животну средину мерен по глави становника, укључујући посебну пажњу о квалитету ваздуха и управљању отпадом на општинском и другим нивоима

Циљ 15: Очување живота на земљи

15.1 До краја 2020. осигурати очување, обнову и одрживо коришћење копнених слатководних екосистема и њиховог окружења, посебно шума, мочварног земљишта, планина и исушеног земљишта, у складу са обавезама према међународним споразумима

15.4 До краја 2030. Осигурати очување планинских екосистема, укључујући њихов биодиверзитет, како би се њихови капацитети унапредили тако да пружају корист која има суштински значај за одрживи развој

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 3:

ДРУШТВЕНЕ ДЕЛАТНОСТИ, ЗДРАВСТВО И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Приоритетни циљ 3.1:

Унапредити услове за васпитно-образовни рад на свим нивоима образовања

У општини Кнић предшколским образовањем бави се ПУ Кнић са пет издвојених одељења. Основношколским образовањем баве се три школе, а свака од ових три школе има и истурене јединице у другим насељима општине, тако да основне школе постоје у 15 насеља. У средњем образовању ради Средња школа у Книћу са 8 одељења. У оквиру програма Машинске школе образују се машински техничари и туристички техничари. На свим нивоима образовања потребно је инфраструктурно и техничко опремање и унапређење простора и услова за рад. Поред тога, образовна структура профила није усклађена са потребама општине која пољопривреду и туризам препознаје као приоритете развоја. Општина Кнић тежи томе да достигне савремене стандарде у условима за наставу и учење као и на нивоу програма и методологија рада, укључујући континуирано стручно усавршавање запослених у образовању и примену концепта целоживотног учења. У демографској и економској слици општине, где се сеоске школе гасе и све је мањи број ученика на свим нивоима образовања, општина Кнић ће настојати да обезбеди услове за оживљавање сеоских школа и унапређење услова за рад и учење на свим нивоима образовања у општини. Услове за то омогућиће и оснивање Шумадијске академије који је један од капиталних пројеката у плану општине Кнић.

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност
Број реконструисаних школских објеката	-	12 до 2028.
Број новоизграђених вртића	-	2 до 2028.
Број књига у фонду библиотеке предшколске установе	55	100 до 2023.
Број новоформираних рачунарских кабинета		1
Број опремљених рачунарских кабинета	9	14 до 2025.
Број припремљених пројеката за националне, међународне и ЕУ фондове		5 до 2028.

Мера 3.1.1. Проширење просторних капацитета, реконструкција, санација и опремање васпитно-образовних установа

У циљу унапређења услова за васпитно-образовни рад у школама приоритет је решавање основних питања адекватног простора и техничке опремљености. Осим обезбеђења довољног простора, акценат се ставља на решавање инфраструктурних кварова и проблема путем санације и реконструкције, као и на енергетску ефикасност школских објеката.

На пољу опремљености, планира се опремање образовних установа техничком опремом, пре свега кабинета. Набавка доставног возила, за ПУ и возила за школу у Забојници.

Планира се изградња вртића у Гружи и Топоници. У оквиру инфраструктурних радова, важан сегмент представљају радови на изградњи спортских терена у селима и изградња и опремање физкултурних сала.

За први период реализације Плана, до краја 2023. године планиране су следеће активности и пројекти у области инфраструктуре и енергетске ефикасности:

- Реконструкција објекта предшколске установе (санитарни чворови, кухиња и вешерница); замена олука и бетонирање стаза око Установе као и бетонирање улаза, поплочавање тераса на централном објекту ПУ
- Ограђивање и набавка мобилијара у објекту “Родино гнездо” у Забојници
- Ограђивање дворишта и изградња “учионице на отвореном у објекту “Звончица” у Книћу
- Реконструкција и препокривање крова ПУ у Книћу
- Проширивање дворишног простора и ограђивање у ПУ у Книћу.
- Реновирање кровне конструкције у школи у Пајсијевићу

Остали приоритетни пројекти чија реализација се планира до краја 2028. године, у области инфраструктуре и енергетске ефикасности су:

- Изградња вртића у Гружи и Топоници
- Унапређење енергетске ефикасности објеката образовних установа (замена столарије и реконструкција грејних инсталација)
- ОШ “Рада Шубакић, Гружа - реновирање и санација грејања и кровне конструкција као и замена подова у ходницима и учионицама, израда оgrade и уређење кутка за децу у дворишту (одвајање простора од паркинга због безбедности ученика)
- Изградња прилазног пута до школе у Гружи
- Завршетак друге фазе котларнице и изградња прилазног пута до котларнице - у издвојеном одељењу у Губервцу
- Обезбеђење просторних капацитета за извођење кабинетске и разредне наставе - Идејни пројекат је урађен.
- Реконструисање фасаде школа у Барама, Забојници и Средње школе
- Изградња санитарног чвора школе у издвојеним одељењима основних школа и сређивање мокрог чвора у ниском приземљу Средње школе
- Реконструкција грејног система у Предшколској установи и основним школама
- Проширење просторних капацитета основне школе у Книћу (урађен је пројекат за доградњу)
- Реновирање и санација грејања у матичној школи у Гружи и препокривање школе
- Реконструкција грејног система у школи у Забојници

У домену опремања установа образовања у првом периоду реализације плана су следеће активности и пројекти:

- Опремање вешернице Предшколске установе “Цветић (машине за прање и сушење веша као и ваљка за пеглање),
- Набавка лаптопова за 14 васпитних група и Интернет везе,
- Набавка намештаја у складу са Новим основама програма.
- Видео надзор вртића у Забојници
- Обогаћивање фонда библиотеке предшколске установе
- Набавка доставног возила за предшколску установу

У плану до краја 2028. године су:

- Осавремењавање опреме машинске радионице у Средњој школи "Добрица Ерић", Кнић
- Обнова и опремање рачунарских кабинета (постојећа 2) и формирање једног новог
- Ограђивање и набавка мобилијара у објекту “Родино гнездо” у Забојници.

- Опремање свих школа рачунарском опремом
- Видео надзор школе у Губеревцу и Гружи
- Набавка службеног аутомобила за школу у Топоници

У оквиру ове мере важно је развити сарадњу општине Кнић и града Крагујевца по питању решавања проблема школа у пограничном делу општине и града; пре свега школе у селу Баре.

Одговорна страна: Општина Кнић

Процењена вредност за први период реализације: 200.000 евра

Извори финансирања: Општина Кнић и донатори

Рок за реализацију: 2028. године

Мера 3.1.2. Побољшање квалитета наставе и ваннаставних активности на свим нивоима образовања

На пољу побољшања квалитета наставе и ваннаставних активности на свим нивоима образовања у општини Кнић планиране су активности чија реализација ће се одвијати у континуитету до краја планског периода 2028. године. На нивоу предшколске установе „Цветић“, Кнић потребно је ангажовање логопеда и психолога, педагога, нутриционисте, професора енглеског језика и сарадника за физичко васпитање. Континуирано стручно усавршавање запослених у предшколској установи и школама, као и стручно усавршавање наставног особља за децу са посебним потребама је такође приоритет у оквиру ове мере. Уз то, улагање у услугу „Асистент у настави“ за ученике који се образују по ИОП1 и ИОП2 допринеће побољшању квалитета наставе, развоју и успеху ученика у процесу образовања. Такође ће се улагати у стварање услова на свим нивоима образовања за нове програме, као што су глума, балет, музичко образовање, страни језици, као и у развој ученичког предузетништва и јачање улоге ђачког парламента у друштвеној заједници.

У циљу укључивања установа образовања општине Кнић у пројектима националних министарстава, међународних донатора и ЕУ (Ерасмус+), акценат ће бити стављен на промоцију и информисање о могућностима, као и на обуци наставног и ненаставног особља за припрему пројеката и укључивање у међународне платформе за склапање партнерстава и писање заједничких пројеката у домену усавршавања наставних процеса и међународне размене искуства..

Одговорна страна: Општина Кнић и установе образовања

Извори финансирања: Општина Кнић и донатори

Рок за реализацију: 2028. године

Мера 3.1.3. Стварање услова за осавремењавање наставе и реализацију концепта целоживотног учења - Шумадијска академија у Книћу

У Книћу ће бити формирана Шумадијска академија, научно-образовни истраживачки центар, један од осам у Србији чије оснивање помаже Министарство просвете. Биће то пример за Србију како унапредити и осавременити наставни процес, упослити просветне раднике, увести нове садржаје и омогућити реализацију концепта целоживотног учења. Средња школа у Книћу ће бити седиште Шумадијске академије. Предвиђени су радови за прЕУРеђење, доградњу, опремање савремене лабораторије и смештајни капацитети, укупно за 12000 ђака. Ово је такође инвестиција за оживљавање затворених школа. У школској згради у Лесковцу биће отворен погон за производњу ХТЗ опреме, школа у Честину са амфитеатром у природи и музејском поставком у објекту који датира из 19. века биће део понуде за ђачки туризам, а на сличан начин, пренаменом планирано је оживљавање и осталих затворених школа у општини Кнић чиме би се оживела и села у којима се налазе школе.

Одговорна страна: Општина Кнић

Вредност мере: 600.000 евра

Извори финансирања: Република Србија (Канцеларија за јавна улагања) и Општина Кнић

Рок за реализацију: 2028. година

Мера 3.1.4. Увођење нових образовних профила у складу са захтевима тржишта рада и интересовањем ученика

Образовна структура профила у средњој школи није усклађена са потребама општине Кнић, која пољопривреду и туризам препознаје као приоритете развоја. Како би се стварили услови у образовању младих у Книћу за усмеравање образовања ка већој запошљивост потребно је отпочети иницијативе и активности за увођење образовних профила у складу са потребама тржишта рада и привредних потенцијала општине.

Одговорна страна: Општина Кнић

Извори финансирања: Општина Кнић

Рок за реализацију: 2028. године

Приоритетни циљ 3.2:

Унапредити културни живот становника општине Кнић путем стварања бољих услова за реализацију културних програма и популаризацијом културе и уметности

У складу са визијом општине Кнић, осим улагања у очување културног наслеђа тежи се и континуираном развоју и промоцији савременог концепта. Планира се обнављање сеоских домова културе; осмишљавају нове и обогаћују постојеће манифестације које негују наслеђе, али и прате нове трендове. У постојећим условима, у оквиру Дома културе у Книћу постоји сала у којој се одржавају све културне манифестације, едукације и семинари. У поменутој сали је некада постојала техничка основа за рад биоскопа, међутим већ десетак година нема услова за то и нема пројекција. Осим културних манифестација, редовних културних догађаја готово да и нема јер не постоје позоришта, музеји, галерије. У оквиру овог циља се осим улагања у просторне и техничке услове за културне садржаје планирају активности за популаризацију културе и уметности, посебно у циљу разбијања предретњи већег дела становништва о потреби поседовања предзнања да би се пратили културни и уметнички програми. Такође се планира континуирана подршка културно-уметничким друштвима која годинама презентују општини Кнић у најбољем светлу на националном и међународном нивоу и чувају културно наслеђе и традицију Шумадије и Србије.

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност
Број рестаурираних споменика	-	4
Број нових споменика	-	1 до 2024. године
Број реконструисаних домова културе у сеоским срединама	5	10 до 2028.
Број кампања за подизање свести становништва о значају културног наслеђа и савременог стваралаштва – на годишњем нивоу	-	3
Број културних манифестација	12	12
Број одржаних културних програма на годишњем нивоу	2	5 годишње
Опремљен музејско-галеријски простор	-	1 до 2023.

Уведено централно грејање у Дому културе у Книћу	-	100% до 2025. године
--	---	----------------------

Мера: 3.2.1. Реконструкција и опремање постојећих објеката културе

У сврху стварања адекватних услова за реализацију културних програма и боље доступности садржаја за све становнике у општини Кнић планирани су следећи радова, чија реализација почиње у прве две године имплементације:

- Друга фаза реконструкције Дома културе у Книћу финансиране од стране Министарства културе и општине
- Уређење парка испред Дома културе (III фаза реконструкције)
- Адаптација и опремање простора музеја-галерије у Дому културе у Книћу (једна целина)
- Реконструкција Дома културе у Гружи

Остали приоритетни пројекти укључују:

- Постављање споменика Стевану Книћанину
- Рестаурација споменика у Белосавама, Забојници, Бумбаревом брду, Барама Гружи, Љуљацима. Споменик у Барама је потпуно запуштен и нема прилаз. Споменик обележава стрељање у Крагујевцу/Шумарицама, за шта је повод био у овом селу на територији општине Кнић.
- Прилагођавање улаза у установе спорта и културе за инвалидна лица
- Увођење централног грејања у Дому културе у Книћу, Топоници и Барама

Одговорна страна: Општина Кнић и Центар за културу и библиотека

Процењена вредност за први период реализације: 450.000 евра

Извори финансирања: Општина Кнић и надлежно министарство

Рок за реализацију: 2028. година.

Мера: 3.2.2. Популаризација културе и уметности

У оквиру мера популаризације културе и уметности једна од основних активности је истраживање културних навика и потреба становника, које се треба периодично и редовно понављати. На основу анализе потреба могуће је наставити планирање културних програма у складу са потребама публике, тј. приближавање програма одређеним циљним групама. За анимирање становништва осим тога важно је пронаћи начин да се разбију предрасуде о културном животу појединца и да се значајно унапреди информисање становништва.

Истраживање културних навика и потреба становника подразумева анкетирање фокус групе или случајног узорка од по 10 становника по сваком селу; око 400 анкетираних – до краја 2021. године

За анимацију у култури општине Кнић планирају се следеће акције:

- Кампање за подизање свести целокупног становништва о очувању споменика културе, културном наслеђу (КУДови, фолклори,...)
- Приближавање културних програма публици и усклађивање програма са потребама публике (на основу истраживања културних навика и потреба публике – становништва).
- Коришћење отвореног простора уместо затвореног за културне програме

- Акције - кампање да се разбију код суграђана предрасуде о неопходности поседовања предзнања за присуство културном догађају и уживање у култури и уметности.
- Континуирано и прилагођено информисање становника општине Кнић о културним програмима
- Биоскопске пројекције - покретање и спровођење процеса преддигитализације и дигитализације биоскопа по етапама (израда пројектно-техничке документације, набавка платна, озвучења и пројектора)
- афирмација и едукација на тему културе гледања филмова код деце и младих
- афирмација и промоција филмске уметности код публике свих узраста
- континуиран филмски програм за децу
- периодични филмски програм за одрасле

Одговорна страна: Општина Кнић и Центар за културу и библиотека

Процењена вредност: 30.000 евра

Извори финансирања: Општина Кнић

Рок за реализацију: у континуитету до 2028. године.

3.2.3. Континуирано организовање и промоција културних и културно-туристичких манифестација у општини Кнић

Ова мера се планира као посебан сегмент улагања у популаризацију културе и богатог културно-историјског наслеђа путем континуираног улагања и унапређења садржаја и промоције културних манифестација. Поред постојећих манифестација, у наредном периоду се планира додатно улагање у нову манифестацију - Дани сећања на краља Александра Првог, у настојању да она постане традиционална. Осим значаја у области обогаћивања културног живота и очувања наслеђа, ове манифестације могу имати и велики значај у обогаћивању туристичке понуде општине.

Најважније културно – туристичке манифестације у организацији Туристичке организације општине Кнић које промовишу културно наслеђе и уметност у Книћу су Ликовна колонија Гружанска јесен и Книћанско лето. Културне манифестације у организацији Центра за културу и библиотеке, а у сарадњи са културно-уметничким друштвима и организацијама у области културе су фолклорне манифестације: Топоничко посело, Дани Стевана Книћанина, Разиграна Гружа, Гружанско пролеће, Дефиле матураната, Дечије новогодишње свечаности, Петровдански песнички сусрети у Борчу. Видовданске свечаности у Коњуши и Цвети у Барама организују месне заједнице, а манифестације имају за циљ очување традиције кроз организовање културно-уметничког програма и изложби домаће радиности.

Манифестацију Добричино праскозорје организује Центар за културу и библиотека уз подршку општине, а значајну подршку обезбеђује и Министарство културе и информисања.

Дани сећања на краља Александра Првог у Коњуши 9. октобра је нова манифестација са тенденцијом да се одржава сваке године и постане традиционална.

Одговорна страна: Општина Кнић, Центар за културу и библиотека, Туристичка организација општине Кнић

Процењена вредност: 30.000 евра

Извори финансирања: Општина Кнић

Рок за реализацију: у континуитету до 2028. године.

Мера 3.2.4: Финансијска подршка за културно-уметничка друштва и пројекте из области културе

На територији општине Кнић постоје три културно-уметничка друштва: Стеван Книћанин у Книћу, Гружа у Гружи, Вук и Наум у Топоници. Установа културе са њима остварује успешну сарадњу, а захваљујући буџетским средствима која се сваке године опредељују за подршку, друштвима је на располагању помоћ у виду набавке ношње, логистичке помоћи и подршке, а планирани су и семинари које би похађали сви заинтересовани чланови и руководство друштава.

Овом мером предвиђа се континуирано издвајање средстава из буџета општине за функционисање и одржавање културно-уметничких друштава. За клубове који континуирано и квалитетно представљају општину Кнић на државном и међународном нивоу решавање проблема финансирања кореографа представљало би значајну подршку за квалитетан рад на планирању даље промоције културног наслеђа општине и Србије. Планирана средства на годишњем нивоу за културно уметничка друштва за ову намену су приближно 1.350.000 динара.

Поред тога, потребно је путем конкурса за суфинансирање подржати програме из области културе.

Одговорна страна: Општина Кнић

Процењена вредност: 18.000 евра на годишњем нивоу

Извори финансирања: Општина Кнић

Рок за реализацију: у континуитету 2022-2028.

<i>Приоритетни циљ 3.3</i> Унапредити систем социјалне и здравствене заштите

Општину Кнић карактерише изражена депопулација становништва и велики број старих и самачких домаћинстава нарочито у руралном подручју, којима је здравствена заштита неопходна и који немају услова да у хитним случајевима брзо стигну до здравствене установе. Тренутно стање кадрова не задовољава потребе корисника здравствене заштите због разуђености, а с друге стране постојећи нормативи не иду у прилог разуђеним подручјима. Пандемија Ковид 19 додатно отежава услове рада. Евидентан је и проблем недовољног броја опремљених санитетских возила. Недостаје 1 радник у Центру за социјални рад. Општина Кнић ће посебну пажњу посветити најосетљивијим и рањивим групама становништва: младима, старима, женама, мајкама, социјално угроженима, особама са инвалидитетом и жртвама насиља. Општина Кнић ће настојати да омогући средства за активне мере популационе политике и тако стварати услове за останак младих у општини, посебно на селу, стално унапређујући доступност свих услуга социјалне и здравствене заштите за све грађане.

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност
Број нових возила (за Дом здравља и Црвени крст)	-	2
Број установа здравствене и социјалне заштите са обезбеђеним новим/адаптираним простором	-	3
Број нових апарата за Дом здравља	-	минимално 5

Повећање доступности услуга социјалне заштите - броја корисника		20%
Број нових услуга социјалне заштите		3
% обучених стручних радника у систему здравствене и социјалне заштите		100%

Мера 3.3.1 Унапређење просторних и техничких капацитета установа здравствене и социјалне заштите на територији општине

У наредном планском периоду општина Кнић планира улагања у просторне и техничке капацитете установа социјалне и здравствене заштите. Кључни проблеми у простору су у Центру за социјални рад, и недостатак магацинског простора за Црвени крст. Због разуђености територије и услед тога теже доступности услуга за становништво у удаљеним крајевима, неопходна је набавка возила за мобилне тимове. Приоритетне активности и пројекти чија реализација треба да буде завршена до 2025. године су:

- Набавка опремљеног санитетског возила за Дом здравља
- Набавка теренског возила за Црвени крст
- Обезбеђење магацинског простора за потребе Црвеног крста (и опремање тог надограђеног простора који је у власништву ЦК)
- Обезбеђење адекватног простора за рад Центра за социјални рад
- Набавка дестилатора/ дефибрилатора/ пулсних оксиметара/ Отоскопа/ ЕКГ апарата

До краја планског периода 2028. године општина ће подржати пројекат адаптације простора за централну стерилизацију у Дому здравља у циљу унапређења здравствене заштите становника Кнића.

Одговорна страна: Општина Кнић, Дом здравља и Центар за социјални рад

Процењена вредност: 100.000 евра

Извори финансирања: Општина Кнић и донације

Рок за реализацију: 2028. године

Мера 3.3.2. Увођење нових услуга социјалне и здравствене заштите и унапређење доступности постојећих

Општина Кнић обезбеђује значајна средства у циљу унапређења популационе политике (нпр. из буџета за популациону политику финансира се 1 лекар и возач у Дому здравља). Потребно је даље унапређење мултисекторских програма повећања наталитета.

Такође, општина реализује услуге које побољшавају квалитет живота и здравља становника, нарочито имајући у виду демографску слику и разуђеност општине. Потребно је обезбедити одрживост и бољу доступност постојећих услуга, пре свега:

- Кућно лечење, палијативно збрињавање и пружање хитне медицинске помоћи на терену
- Специјалистичке консултативне иновативне услуге, у континуитету, 700.000 рсд
- Запошљавање особа са инвалидитетом са територије општине Кнић – у континуитету, 700.000 рсд годишње

За даље унапређење популационе политике и других услуга социјалне и здравствене заштите, у планском периоду до 2028. године су следеће активности:

- Услуга помоћ у кући на локалном нивоу – лиценцирање (обезбеђење услуге при ЦСР – као организациона јединица Центра)

- Смештај одраслих, старих и болесних лица (оснивање Регионалног центра за прихватилиште)
- Услуга „Предах“ за особе са сметњама у развоју и инвалидитетом – обезбеђење простора и кадра
- Саветовалиште за децу са посебним потребама и породице особа са инвалидитетом
- Услуга „Лични пратилац“ за децу - лиценцирање као део организационе јединице при Центру

Посебна пажња биће посвећена прилагођавању приступачности објеката јавне намене и саобраћајне инфраструктуре особама са инвалидитетом, као и континуираном унапређењу мултисекторских програма повећања наталитета.

У плану до 2025. године је и оснивање клуба ратних и војних ветерана, који ће локална самоуправа подржати пуном правном и финансијском помоћи.

Одговорна страна: Општина Кнић, Центар за социјални рад и Дом здравља

Процењена вредност: 150.000 евра

Извори финансирања: Општина Кнић и донатори

Рок за реализацију: 2028. година

Мера 3.3.3. Континуирана едукација у установама социјалне и здравствене заштите

За унапређење система здравствене и социјалне заштите осим унапређења просторне и техничке опремљености као предуслова за унапређење услуга и доступности свим корисницима, подједнако важна компонента је континуирано стручно усавршавање запослених у систему.

Осим континуиране едукације свих здравствених радника и стручних радника Центра за социјални рад, важна је и едукација немедицинских радника у циљу повећања ефикасности функционисања система. Осим тога, међу приоритете у циљу повећања безбедности становника и као мере превенције спадају и повећање броја едукатора за организовање и спровођење обука прве помоћи, као и обука безбедности на раду и деловање у ванредним ситуацијама.

Одговорна страна: Дом здравља и Центар за социјални рад

Процењена вредност: 15.000 евра

Извори финансирања: Општина Кнић

Рок за реализацију: у континуитету, 2028.

Приоритетни циљ 3.4:
Унапредити услове за бављење спортом

На развој спорта у општини Кнић неповољно утичу фактори као што су негативна демографска слика, неразвијеност општине, мала финансијска средства и недовољно простора за рад, игру и спортске активности. Највећи проблем је непостојање спортске сале или хале која је неопходна за рад и развој спорта на територији општине. Добијањем спортске мултифункционалне сале/хале сигурно би се повећао број спортских грана, број спортских клубова, квалитет спорта, а самим тим и број спортиста. Осим унапређења услова за

квалитетнији друштвени живот становника и генерално бољи квалитет живота и здравља, унапређење спорта у општини Кнић допринеће и условима за развој спортског туризма, за које општина има значајне потенцијале. Један од највећих потенцијала за развој спорта и спортског туризма је Гружанско језеро. У наредном периоду ће један од најважнијих планова бити план посебне намене за Гружанско језеро, а у оквиру могућности намене, биће планиран развој спортова на води и развој регате, што ће допринети развоју спортског туризма.

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност
Број спортских сала	0	1 до 2028.
Број реконструисаних/ асфалтираних спортских терена у издвојеним одељењима основних школа		2
Број нових школских спортских сала		2 до 2028.
Број нових спортских манифестација које се редовно одржавају	4	4 до 2028.
Број кампања о важности бављења спортом - годишње	2	минимум 2 годишње

Мера 3.4.1. Развој спортске инфраструктуре и опремање

Основна мера за унапређење услова за развој спорта је повећање инфраструктурних, тј. просторних капацитета и опремање спортских објеката. Приоритет је изградња једне велике спортске сале, која би била приведена намени за више функција, тј. осим спорта била би на располагању за програме културе, пре свега као простор за континуирани рад културно уметничких друштава. Потребу за спортским салама у Книћу, Топоници и Гружи, може привремено задовољити једна велика мултифункционална сала, док се даља изградња спортских сала може планирати у наредном планском периоду.

У домену развоја школског спорта, планира се реконструкција и опремање школских сала за физичко васпитање и реконструкција спортских терена у издвојеним и матичним одељењима основних школа.

Приоритетни пројекти:

- Изградња мултифункционалне сале за спорт и културу
- Организовање спортских манифестација на Гружанском језеру и развијање комуналне инфраструктуре – прилаз Гружанском језеру са трим стазом и теретаном на отвореном
- Изградња школске спортске сале у Гружи.

Остали приоритети убрајају Асфалтирање и реконструкција спортских терена у издвојеним одељењима основних школа и школске сале за физичко.

Одговорна страна: Општина Кнић и Спортски савез

Процењена вредност: 6.510.000 евра

Извори финансирања: Општина Кнић и донације

Рок за реализацију: 2028. година

Мера 3.4.2. Континуирана едукација и промоција здравих стилова живота

Осим просторних и техничких капацитета, важан услов за развој спорта је и ангажованост стручних и посвећених спортских радника као и континуирана промоција важности бављења спортом. У домену континуиране едукације приоритетне активности су:

- Одржавање семинара, финансирање школовања и лиценци за спортске раднике
- Подизање свести родитеља и деце о важности бављења спортом
- Мултисекторска сарадња са школама и здравственим установама о важности здравља и здравог начина исхране
- Организација спортских манифестација

За 2022. годину планиране су нове спортске манифестације преко којих ће се промовисати здрав живот и Општина Кнић. Циљ тих спортских манифестација је да свако село општине учествује у спортским догађајима и тиме и у промоцији здравља и стицању бољег квалитета друштвеног живота. Спортске манифестације стварају значајну основу за развој спортског туризма на територији општине Кнић.

У континуитету ће бити организоване следеће спортске манифестације:

- "Јуниорски интернационални куп у триатлону", кроз који ће се рекламирати Гружанско језеро и околина
- "Планински бициклички маратон Каменац-Каленић", кроз који ћемо рекламирати Гледићке планине и средњовековне манастире
- "Планинско трчање кроз 6 села општине Кнић"
- "Спортска манифестација у веслању на Гружанском језеру"

Све наведено се планира у континуитету од 2022. до 2028. године.

Одговорна страна: Спортски савез општине Кнић

Процењена вредност: 150.000 евра

Извори финансирања: општина Кнић и донације

Рок за реализацију: у континуитету до 2028. године

Мера 3.4.3. Оснивање 3 центра за спорт и културу: Кнић, Гружа и Топоница

Обезбеђење простора за спортска и културна друштава са целе територије општине Кнић допринеће стварању бољих услова за редован рад, а тиме и бољу ефикасност и резултате рада. Кнић, Гружа и Топоница представљају територијално центре где могу бити омогућени услови и за остале клубове и друштва из околних села. Обезбеђење простора за редован рад и повезивање активиста на пољу спорта и културе осим доприноса бољем квалитету живота становника доприноси и бољој промоцији општине и њених ресурса и потенцијала.

Одговорна страна: Општина Кнић, установа културе и Спортски савез општине Кнић

Извори финансирања: Општина Кнић

Рок за реализацију: 2028. година

Допринос реализацији циљева одрживог развоја (ЦОР) Агенде 2030 Уједињених нација:

КВАЛИТЕТНО ОБРАЗОВАЊЕ

4.4 До 2030. значајно повећати број младих и одраслих који имају одговарајуће вештине, укључујући техничке и стручне за запошљавање, адекватне послове и предузетништво

ОДРЖИВИ ГРАДОВИ И ЗАЈЕДНИЦЕ

9.1 Развити квалитетну, поуздану, одрживу и отпорну инфраструктуру, укључујући регионалну и прекограничну инфраструктуру, како би се подржали економски развој и људско благостање, са фокусом на јефтином и једнаком приступу за све

ИНДУСТРИЈА, ИНОВАЦИЈА, ИНФРАСТРУКТУРА

11. Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим

11.3 До 2030. унапредити инклузивну и одрживу урбанизацију и капацитете за партиципативно, интегрисано и одрживо планирање и управљање људским насељима у свим земљама

11.3.2 Удео градова који имају директне структуре за учешће цивилног друштва у урбанизму и управљања која функционишу редовно и на демократски начин

11.4 Појачати напоре да се заштити и очува светска културна и природна баштина

11.7 До 2030. омогућити универзални приступ безбедним, инклузивним и приступачним зеленим и јавним површинама, посебно за жене и децу, старија лица и особе са инвалидитетом
ДОБРО ЗДРАВЉЕ И БЛАГОСТАЊЕ

3. Обезбедити здрав живот и промовисати благостање за све људе свих генерација

3.7 До 2030. обезбедити универзални приступ услугама које се односе на полну и репродуктивну здравствену заштиту укључујући планирање породице, информисање и образовање, као и интеграцију репродуктивног здравља у националне стратегије и програме

3.8 Постићи универзални обухват здравственом заштитом, укључујући заштиту од финансијског ризика, доступност квалитетних основних здравствених услуга и доступност безбедних, делотворних, квалитетних и јефтиних основних лекова и вакцина за све.

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 4:

Унапређење рада локалне самоуправе

Приоритетни циљ 4.1.

Развити просторне и техничке капацитете локалне самоуправе

Општина Кнић се, као и многе мање општине, суочава са проблемом недовољног броја запослених у организационим јединицама управе, као и у јавним установама и предузећима. С друге стране, обезбеђењем услова за спровођење електронске управе и обуком постојећих кадрова, може се надоместити мањак запослених за ефикасно обављање послова администрације и промоције. Просторни и технички услови рада нису још увек на задовољавајућем нивоу иако су у претходном периоду постигнути помаци. У циљу обезбеђења бољих услова за рад запослених, као и боравак корисника услуга, како грађана, тако и посетилаца и потреницијалних инвеститора, планира се низ мера и активности које ће допринети стварању бољег амбијента и ефикасности рада општинске управе. Предвиђене мере такође доприносе стварању боље слике и имица локалне самоуправе.

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност
Број реконструисаних/ адаптираних/ опремљених пословних простора месних канцеларија		3 до 2028.
% реализације Реконструкције система грејања зграде Општинске управе	0%	100%
% реализације пројекта Израда централног климатизационо – вентилационог система	0%	100% до 2028.
% реализације пројекта Реконструкција електроинсталација зграде Општинске	50%	100% до 2028.

управе		
% реализације пројекта Реконструкција санитарних чворова и водоводних инсталација	50%	100% до 2028.

Мера 4.1.1. Доградња, реконструкција и опремање просторних капацитета за пружање услуга грађанима

Приоритетне активности и пројекти у области обезбеђења адекватних просторних услова за пружање услуга грађанима су следеће:

- Изградња општинског услужног центра у управној згради у Книћу - Израда идејног решења и пројектно - техничке документације
- Реконструкција, адаптација и опремање пословних простора месних канцеларија - адаптиран и уређен пословни простор; набављен канцеларијски намештај; техничка опремљеност
- Искоришћење постојећих алтернативних простора за потребе локалне самоуправе
- Опремање зграде управе са визуелно - мултимедијском инфраструктуром у циљу повећања квалитета услуга и доступности информација грађанима и лицима са сметњама у развоју (израда пројекта и извођење радова)
- Уређење екстеријера и зелених површина у оквиру пословне зграде општине (израда пројекта и извођење радова)

Осим стварања бољих услова за рад релевантних служби и квалитета услуга за грађане, овом мером стварају се и атрактивнији услови за потенцијалне инвеститоре за реализацију административних и других захтева који се одвијају у просторијама општинских служби.

Одговорна страна: Општина Кнић

Процењена вредност: 120.000 евра

Извор финансирања: Општина Кнић и донације

Рок за реализацију: 2028. година

Мера 4.1.2. Повећање енергетске ефикасности и економичности локалне самоуправе

Ефикасност рада и економичност локалне самоуправе у директној су вези и са њеном енергетском ефикасношћу, те је у плану континуиран рад на завршетку започетих пројеката и реализација нових у овој области. Приоритетна улагања:

- Завршетак реконструкције система грејања зграде Општинске управе
- Реконструкција електроинсталација зграде Општинске управе
- Завршетак реконструкције санитарних чворова и водоводних инсталација
- Надградња зграде Општинске управе са постављањем лифта у згради Општинске управе – (израда пројекта и реализација радова)
- Израда централног климатизационо – вентилационог система (израда пројекта и реализација радова)

Одговорна страна: Општина Кнић

Процењена вредност: 200.000 евра

Извор финансирања: Општина Кнић и донације

Рок за реализацију: 2028. година

Приоритетни циљ 4.2:

Унапредити процес пословања и изградити позитиван имиџ локалне самоуправе

Развојем информационо-комуникационог система локалне самоуправе стварају се неопходни услови за реализацију система електронске управе и даље унапређење ефикасности, као и осавремењавање рада. Тиме се унапређује квалитет услуга према грађанима и потенцијалним инвеститорима, као и њихово задовољство, што је циљ локалне самоуправе и њена основна функција. Основне мере у оквиру овог циља укључују подизање нивоа хардверско-техничке опремљености и унапређење процеса пословања што доприноси и стварању позитивног имиџа локалне самоуправе.

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност
Набављена и инсталирана ИКТ опрема – број рачунара, опреме или број опремљених служби	60%	све службе до 2028.
Умрежен рачунарски систем у функцији	55%	100% до 2025.
Број корисника hot spot wireless приступних тачака	-	20% пораст годишње
Број нових лиценци - софтвера		3
Број обрађених захтева преко еУправе	-	20% пораст годишње
Број одржаних Електронских седница	-	мин. 3 годишње
Време потребно за обраду захтева	-	мин. 50% бржа процедура
Број примљених захтева преко СМС и Кол сервиса	-	годишњи пораст 20%
Број процесуираних захтева примљених преко СМС и Кол сервиса	-	годишњи пораст 20%
Број одељења која су увела стандарде ИСО 9001:2000	-	Сва одељења управе

4.2.1. Развој информационо-комуникационог система локалне самоуправе

Ова мера се превасходно односи на унапређење хардверско - техничке опремљености и софтверских ресурса локалне самоуправе, а приоритетне активности су следеће:

- Проширење постојећих капацитета рачунарско - комуникационе опреме за умрежавање издвојених пословних просторија општинске управе и јавних предузећа
- Обнављање и набавка рачунарске и мрежне опреме за потребе Општинске управе
- Подизање hot spot wireless приступних тачака
- Лиценцирање и набавка системског, апликационог и антивирусног софтвера за потребе Општинске управе
- Увођење система електронске управе кроз увођење и интеграцију јединственог информационог система и веб портала и увођење електронске седница за органе Управе
- Унапређење услуга путем SMS и CALL сервиса за грађане
- Увођење стандарда IT приступачности за особе са инвалидитетом на веб сајту општине Кнић

Одговорна страна: Општина Кнић
Процењена вредност: 100.000 евра
Извор финансирања: Општина Кнић и донације
Рок за реализацију: 2028. година

Мера 4.2.2. Унапређење организационе структуре, сертификација и промоција

Унапређење процеса пословања осим унапређења ефикасности рада и квалитета услуга за грађане, доприноси и стварању позитивног имиџа локалне самоуправе. Квалитет услуга се осим за становнике општине побољшава и за пословну заједницу и потенцијалне инвеститоре из других делова земље и из иностранства. Приоритетно је увођење стандарда, процедура и стратешки приступ у разним сегментима пословања, како у спровођењу, тако и у праћењу резултата и евалуацији. Такође је неопходно промоцију локалне самоуправе подићи на виши ниво.

Приоритетне активности у оквиру ове мере су следеће:

- Увођење стандарда ИСО 9001:2000 у сва одељења општинске управе; усвајање и спровођење процедура према захтевима стандарда
- Спровођење анкете међу корисницима услуга о побољшању квалитета услуга Општинске управе
- Доношење Стратегије управљања ризиком
- Праћење статуса пројеката: активности, предвиђени рокови, вредност, извор финансирања
- Подизање квалитета локалне самоуправе из области односа са јавношћу и израда маркетинг плана за промоцију општине Кнић
- Сертификација општине Кнић са повољним пословним окружењем
- „Одрживо партнерство - одрживи развој“ - унапређење партнерског односа локалне самоуправе са јавним, приватним и НВО сектором

Одговорна страна: Општина Кнић
Процењена вредност: 10.000 евра
Извор финансирања: Општина Кнић и донације
Рок за реализацију: 2028. година

Допринос реализацији циљева одрживог развоја (ЦОР) Агенде 2030 Уједињених нација: ДОСТУПНА И ОБНОВЉИВА ЕНЕРГИЈА

7.1. До 2030. обезбедити универзални приступ економски прихватљивим, поузданим и модерним енергетским услугама

ИНДУСТРИЈА, ИНОВАЦИЈЕ И ИНФРАСТРУКТУРА

Циљ 9: Изградити отпорну инфраструктуру, промовисати инклузивну и одрживу индустријализацију и подстицати иновације

9.1. Развити квалитетну, поуздану, одрживу и отпорну инфраструктуру, укључујући регионалну и прекограничну инфраструктуру, како би се подржали економски развој и људско благостање, са фокусом на економски прихватљивом и једнаком приступу за све

9.Ц Значајно повећати приступ информационим и комуникационим технологијама и уложити напоре да се обезбеди универзалан и приуштив приступ интернету у најмање развијеним земљама до 2020. године

МИР, ПРАВДА И СНАЖНЕ ИНСТИТУЦИЈЕ

Циљ 16. Промовисати мирољубива и инклузивна друштва за одрживи развој, обезбедити приступ правди за све, и изградити делотворне, одговорне и инклузивне институције

16.10 Осигурати јавни приступ информацијама и заштиту основних слобода, у складу са националним законодавством и међународним споразумом

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ЦИЉЕВА И МЕРА

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ	ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ	МЕРЕ
1: Привреда – пољопривреда, рурални развој и туризам, предузетништво	1.1: Унапредити инвестиционе потенцијале и предузетнички дух	1.1.1. Унапређење и промоција инвестиционог амбијента 1.1.2. Унапређење локалних механизма за подршку ММСП сектора и промоцију предузетништва
	1.2: Унапређење пољопривредне производње	1.2.1. Едукација становништва у руралним подручјима 1.2.2. Брендирање територије општине Кнић у сектору аграра 1.2.3. Изградња и јачање капацитета асоцијација у сектору аграра 1.2.4. Доношење и имплементација планских и развојних докумената из области пољопривреде 1.2.5. Унапређење примарне пољопривредне производње 1.2.6. Електрификација пољопривредних површина 1.2.7. Унапређење система противградне заштите 1.2.8. Успостављање локалног прогнозно-извештајног система 1.2.9. Изградња инфраструктурних и техничких капацитета за подршку руралном развоју
	1.3: Развој туризма	1.3.1. Јачање институционалних и људских капацитета у сектору туризма 1.3.2. Очување традиције народних обичаја, народне кухиње и народног стваралаштва кроз унапређење постојећих и организацију нових манифестација 1.3.3. Унапређење инфраструктурних капацитета у сектору туризма
2: Инфраструктура и заштита животне средине	2.1: Унапређење комуналне инфраструктуре	2.1.1. Повећање капацитета изворишта 2.1.2. Осавремењавање постојећих изворишта и реконструкција водоводне мреже у сеоском подручју 2.1.3. Реконструкција нисконапонске мреже и изградња додатних електроенергетских објеката 2.1.4. Осавремењавање телекомуникационе инфраструктуре
	2.2: Унапређење локалне путне инфраструктуре и неопходне пратеће документације	2.2.1. Измена планске документације 2.2.2. Реконструкција постојеће и изградња нове путне инфраструктуре
	2.3: Унапређење управљања отпадним водама	2.3.1. Реконструкција постојеће и изградња нове канализационе мреже на територији целе општине 2.3.2. Изградња постројења за третман отпадних вода 2.3.3. Изградња система атмосферске канализације

	2.4: Чиста општина = здрава животна средина	2.4.1: Затварање постојећег, санитарног сметлишта 2.4.2: Чишћење дивљих депонија 2.4.3: Подизање свести и информисаности грађана о значају здраве животне средине 2.4.4: Изградња зелених површина
3: Друштвене делатности, здравство и социјална заштита	3.1: Унапредити услове за васпитно-образовни рад на свим нивоима образовања	3.1.1. Проширење просторних капацитета, реконструкција, санација и опремање васпитно-образовних установа
		3.1.2. Побољшање квалитета наставе и ваннаставних активности на свим нивоима образовања 3.1.3. Стварање услова за осавремењавање наставе и реализацију концепта целоживотног учења - Шумадијска академија у Книћу 3.1.4. Увођење нових образовних профила у складу са захтевима тржишта рада и интересовањем ученика
	3.2: Унапредити културни живот становника општине Кнић путем стварања бољих услова за реализацију културних програма и популаризацијом културе и уметности	3.2.1. Реконструкција и опремање постојећих објеката културе 3.2.2. Популаризација културе и уметности 3.2.3. Континуирано организовање и промоција културних и културно-туристичких манифестација у општини Кнић 3.2.4. Финансијска подршка за културно-уметничка друштва и пројекте из области културе
	3.3: Унапредити систем социјалне и здравствене заштите	3.3.1 Унапређење просторних и техничких капацитета установа здравствене и социјалне заштите на територији општине 3.3.2. Увођење нових услуга социјалне и здравствене заштите и унапређење доступности постојећих 3.3.3. Континуирана едукација у установама соц. и здравствене заштите
	3.4: Унапредити услове за бављење спортом	3.4.1. Развој спортске инфраструктуре и опремање 3.4.2. Континуирана едукација и промоција здравих стилова живота 3.4.3. Оснивање 3 центра за спорт и културу: Кнић, Гужа и Топоница
4: Унапређење рада локалне самоуправе	4.1.: Развити просторне и техничке капацитете локалне самоуправе	4.1.1. Доградња, реконструкција и опремање просторних капацитета за пружање услуга грађанима 4.1.2. Повећање енергетске ефикасности и економичности ЛС
	4.2: Унапредити процес пословања и изградити позитиван имиџ локалне самоуправе	4.2.1. Развој информационо-комуникационог система локалне самоуправе 4.2.2. Унапређење организационе структуре, сертификација и промоција

7. Оквир за спровођење, праћење спровођења, извештавање и вредновање Плана развоја општине Кнић

За потребе спровођења Плана развоја, општина ће успоставити одговарајући институционални оквир, који подразумева и праћење спровођења, извештавање и вредновање постигнутих учинака.

Институционални оквир за спровођење и праћење спровођења имаће два нивоа структуре:

- Координационо тело, на челу са координатором и
- Носиоце мера, како је дефинисано Планом развоја

Координационо/управљачко тело управља процесом спровођења, прати напредак на основу достављених извештаја, одлучује о предлозима за решавање установљених проблема у спровођењу Плана, по предлогу доноси корективне мере у случају да је остваривање мера или циљева угрожено, или предлаже евентуалне ревизије Плана и установљавање нових циљева и мера.

Састав Координационог тела чиниће доносиоци одлука унутар Општине (високи функционери општине и руководиоци носилаца мера) који ће обезбедити управљачку подршку за спровођење Плана и ефикасно решавати проблеме, а посебно оне које се односе на сарадњу различитих институција/јединица/носилаца мера и активности. У том смислу улогу Координационог тела имаће Општинско веће у проширеном саставу. Појединици у оквиру Координационог тела добиће задужења и одговорности за имплементацију и праћење појединачних праваца развоја и тако давати подршку локалној администрацији која ће конкретно бити одговорна за спровођење на нивоу циљева и мера. Они ће посебно имати важну улогу у подршци појединим носиоцима мера када је у питању процес буџетирања а поготово аплицирању за екстерне изворе финансирања од чијег прибављања спровођење многих од најважнијих мера зависи.

Одељење за локални економски развој ће, као Координатор, бити задужено да одржава константну комуникацију са јединицама/организацијама које су носиоци мера и активности, да од њих прибавља извештаје и информације о спровођењу мера и активности, дискутује о оствареним резултатима и идентификованим проблемима, израђује препоруке за решавање установљених проблема у спровођењу мера, проверава да ли су средњорочни планови институција усаглашени са мерама и циљевима у Плану развоја, извештава Координационо тело о напретку, припрема материјале и обавља административно-техничке послове за Координационо тело.

Носиоце мера и активности чине организациони делови управе и други актери под чију надлежност потпадају активности у вези са мерама дефинисаним у Плану развоја, службе општине, јавно комунална предузећа, установе и/или организације чији је оснивач општина. Носиоци мера и активности имају одговорност да у своје планове рада (и финансијске планове) уврсте утврђене мере и активности за чије спровођење су одговорни, да их спроводе, извештавају Координационо о резултатима спровођења тих мера и активности, утврде евентуалне проблеме у спровођењу мера и предложи опције за решавање тих проблема.

7.1. Спровођење плана развоја општине Кнић

План развоја реализоваће се кроз процес планирања, израде, доношења и спровођења докумената јавних политика, осталих планских докумената, и то: средњорочних планова и

финансијских планова локалне самоуправе и прописа који се доносе у складу са законом и статутом јединице локалне самоуправе.

Првенствено План развоја општине Кнић биће операционализован кроз израду и доношење средњорочног плана општине. Приликом израде средњорочних планова, општина ће се руководити правилима прописаним Законом о планском систему и Уредбом о методологији за израду средњорочних планова и обрасцима садржаним у овој уредби.

7.2. Праћење спровођења Плана развоја општине Кнић

Праћењем спровођења Плана развоја биће утврђено:

- Да ли се мере и приоритетни циљеви остварују по плану и ефикасно;
- Који ризици се јављају или очекују у остварењу учинака Плана развоја;
- Које одлуке треба донети у случају одступања од планираног, као и
- Да ли су планирани и остварени учинци и даље релевантни за остваривање визије.

Праћење (мониторинг) реализације мера дефинисаних Планом развоја је систем прикупљање и обраде података у вези са реализацијом мера. Сврха прикупљања и обраде података је упоређивање постигнутих резултата у оквиру сваке од мера, у односу на планиране.

Праћење ће се вршити континуирано, а за то ће се користити дефинисани обрасци и базе података које је потребно ажурирати у складу са доступним подацима званичне статистике (секундарни подаци). Поред секундарних података из званичне статистике, прикупљаће се и примарни подаци, а одговорност за наведену активност имају руководиоци одељења, у складу са надлежностима за конкретне податке. Посебно ће се водити рачуна о јасном дефинисању улога и одговорности у делу прикупљања података, где ће овај посао бити дефинисан као системска активност, а не као једнократни задатак.

7.3. Вредновање постигнутих учинака Плана развоја општине Кнић

Вредновање учиника Плана развоја спроводиће се периодично, на начин да се прикупљени подаци и информације добијени током спровођења плана, анализирају и упоређују. Вредновање се спроводи ради:

1. Оцене релевантности, ефикасности, ефективности и одрживости мера садржаних у плану развоја,
2. Утврђивања степена промене који је настао спровођењем мера из Плана и степена достизања приоритетних циљева, а све у циљу преиспитивања и унапређења Плана развоја, односно утврђивања потребе за његовом ревизијом и бољим планирањем. Ова врста анализе представља заправо накнадну (ex-post) анализу ефеката Плана развоја.

Податке и информације за потребе вредновања достављаће органи и организације одговорни за спровођење мера из Плана развоја, одељењу Локалног економског развоја, као Координатору спровођења, праћења и вредновања учинака Плана развоја. Такође, користиће се у анализама и други подаци и информације, прибављени из осталих извора, који могу бити од користи за бољу процену учинака Плана.

7.4. Извештавање о спровођењу и постигнутим учинцима Плана развоја општине Кнић

У складу са Законом о планском систему, Општина има обавезу израде следећих извештаја у вези са Планом развоја:

- Извештај о спровођењу средњорочног плана који је истовремено и извештај о спровођењу Плана развоја ЈЛС – на годишњем нивоу. Овај извештај представља реални приказ спровођења плана развоја у претходној календарској години.
- Извештај о постигнутим учинцима Плана развоја – на трогодишњем нивоу. Овај извештај представља са друге стране реални приказ учинака плана, који су постигнути током спровођења предвиђених мера у трогодишњем периоду који је протекао.

За прикупљање информација о реализацији плана на годишњем нивоу и припрему нацрта годишњег извештаја о спровођењу плана биће задужено Одељење Локалног економског развоја. Нацрт годишњег извештаја о спровођењу упућује се упућује Општинском већу на усвајање.

Истеком сваке треће календарске године од доношења, Општинско веће биће одговорно да утврди предлог извештаја о учинцима спровођења Плана развоја општине Кнић, који затим подноси на усвајање Скупштини општине, најкасније у року од шест месеци од истека тог рока.

Извештаји о спровођењу Плана развоја и извештаји о учинцима Плана биће објављивани на званичном интернет сајту Општине, најкасније 15 дана од дана усвајања.

Од момента, када, у складу са Законом буде успостављен Јединствени информациони систем за планирање, праћење спровођења, координацију јавних политика и извештавање (ЈИС), општина Кнић ће бити у обавези да наведене извештаје уноси у овај систем.

7.5. Ревизија плана развоја

Уколико се након усвајања извештаја о учинцима утврди потреба за ревизијом плана, истој ће се приступити у складу са процедурама које прописује Закон о планском систему. Према Закону, Општинско веће иницира ревизију постојећег Плана развоја, уз детаљно образложење разлога за ревизију. Одлуку којом се покреће ревизија постојећег Плана, доноси Скупштина општине, а ток поступка за ревизију реализује се по процедури која је прописана и за усвајање Плана развоја општине Кнић.

Број: 30-404/2022-05
У Книћу: 25.03.2022. године

ПРЕДСЕДНИК СКУПШТИНЕ
Светлана Анђелић с.р.